Кȣ niшte strade largĭ kare sînt ornate de шi-
rȣrĭ de kase înalte kȣ maĭ mȣlte etage, kȣ magasine
de tot felȣl de mъrfȣrĭ la faцъ, пe dinaintea kъrora
se întinde ȣn trotȣarȣ de lesneżĭ de granitȣ, bine kon-
servat, mъtȣrat tot-d'aȣna шi fъrъ sъ se шtie vre o
datъ че va sъ zikъ noroiȣl пe dînsele, kȣ maĭ mȣlte
пieцe, kȣ stabilimente marĭ пȣbliче; kasele avъndȣ o
пȣoъ arxitektȣrъ шi konservъnd o simetrie ȣnele kȣ
altele, kȣ пaratonere d'asȣпra edifiчiȣrilor шi пe do-
mele biseriчilor, vede чine-va konstrȣkцiȣnea ȣnȣĭ o-
raшȣ nȣoȣ dȣпъ ȣn oare kare sistem шi regȣlъ.
Пieцile шi edifiчiȣrile sale seamъnъ kȣ a le ȣnȣĭ o-
raшȣ eȣropeanȣ, че nȣ e lipsit шi de importanцъ ko-
merчialъ..... Între edifiчiȣrile пȣbliче se deosebeшte
katedrala, o biserikъ пȣoъ edifikatъ în kȣrgere de
kъцĭ-va anĭ: katedrala episkopatȣlȣĭ biseriчeĭ rъsъ-
ritene neȣnitъ че 'шi are reшedinцa aiчĭ.. Къte-va
stabilimente че înfъцiшazъ Чernъȣцĭ sînt: spitalȣrĭ,
kasarme, kasa mȣniчipalitъцiĭ, ȣn kolegiȣ în kare se
пredъ maĭ mȣlte limbĭ шi шtiinцe, o skoalъ naцiona-
lъ пentrȣ limba romъnъ пregъtitoare пentrȣ jȣni e-
levĭ., ȣn seminariȣ în kare se пredъ înalta teologie шi
altele... Romъniĭ пe lîngъ aчestea aȣ fȣndat kȣ kon-
simцimentȣl gȣvernȣlȣĭ ȣn klȣbȣ naцionalȣ nȣmit: *Re-
ȣniȣnea de lentȣrъ Romъnъ*.... Aчeasta se aflъ stabi-
litъ în niшte kase marĭ în mizlokȣl пieцeĭ, în faцъ de
biserika katolikъ. Laȣdъ aчelor bȣnĭ пatrioцĭ че
aȣ lȣat iniцiativa, laȣdъ seksȣlȣĭ frȣmosȣ al kъrȣia
konkȣrsȣ fȣ konsiderabilȣ prin tot felȣl de oferte пen-
trȣ Reȣniȣnea Romъnъ de lentȣrъ la altarȣl naцio-
nalitъцiĭ romъne!... Doamnele Bȣkovineĭ din toate
пъrцile înavȣцirъ aчestȣ stabilimentȣ kȣ volȣme пre-

ціoase пeнтrв bibliotekа лвї; mobilele ші totв fondвлв nечesariв пeнtrв întregineгea sa s'a adвnat de dînsele пrin kolekte ... Тоці Romъnії lokвitorї aічї, saв trekъtorї пe la Чernъвці, aв de o sakrъ datorie, de a vizita aчestв amezъmîntв. Aчi se împart kвnom-tinде mi se komвnikъ ideile: aчi se înkъlzeskв inimele de fokвл патriї ші de amorвл naціonalitъціi, aчi se stingв вrile mi чertele kв alцї попвлї: — aчi se fak toці fraці ші se івbeskв, пentrв kъ вnde e лвminъ пere diskordia, kade пrejвdiцiвл, moare minчiвna, trъind пвmaї adevъrвл ші drentatea! ... Feliчitъm de aчeasta пe fraціi поstri Romъnї din Вкоvina, din Чernъвцї, din toate tîrgвrile ші din toate satele: пropriеtarї, preoцї пaroxї de toate stъrile ші de toate kondiцiвnile, fonkцionarї, teologiї, stвdenцiї, doamnele romъne, seksвл че meritъ a fi івbit ші a dorat, kari aв лвat iniціativa, aв konлвkrat, aв kontribвit ші kontribвeskв înkъ la întreцinerea ші desvoltarea вnвї asemenea institвtв! ... Afle toцї Romъnії din Moldo-Romъnia ші de pretвtindenї de o asemenea faптъ, ші вrmeze esemплвл Romъnilor din Вкоvina, în toate пolitiile ші 'n toate tîrgвleцele вnde eї lokвeskв! .....

Aша dar la Reвniвnea Romъпъ, пe lîngъ o bibliotekъ formatъ de aвtorї klasiчї ші toate пerile romъne, se gъsesk ші toate foile пeriodiче ші ziarele romъne.

Чernъвцiї înfъціmazъ spre пartea Пrвtвлвї, kъtre Estв, чea maї пitoreskъ пrivire. Rîвл Пrвtв kвrgъnd liniштitв пe вn шesв mъreцв reflectъ în nimte вnde de kristalв toatъ aчea пarte вnde kasele, ka nimte stъпчї, se ridikъ вnele maї sвs dekъt altele ші

sînt înkъrkate kȣ grъdinĭ. Sпre пartea de la Nordȣ̆, Цeцina se vede ka o diademъ aшezatъ пe frȣntea sa. Restȣrile rȣinelor seamъnъ kȣ aчelea de la Severin. Dominarea Romeĭ întinzъndȣ-se пînъ пeste Nistrȣ, lъsase aiчĭ ȣn пȣnktȣ̆ fortifikatȣ̆ de a veghea asȣпra пoпoarelor пъvъlitoare... Шi nȣmele Цeцina este al vre ȣnȣĭ komandate Romanȣ̆ saȣ̆ al vre ȣnȣĭ чetъцian: Cecina, dȣпъ kare fȣ nȣmit aчest пȣnktȣ̆ fortifikat în antikitate...

Sпre пartea de la Sȣdȣ̆ e мъrginitъ de grъdina пȣblikъ: o пlantaцie nȣoъ, îndestȣl de întinsъ пe ȣn meшȣ̆, шi okolitъ kȣ alee de arbȣrĭ.

Maxalalele Kalimanka шi Klokȣчka nȣ sînt linsite de oare kare însemnъtate пentrȣ grъdinile чe se gъseskȣ̆ la Чernъȣцĭ, шi пъdȣrea Xoreчea, kare se gъseшte în oare kare distanцъ la marginea sa, este lokȣl de пetreчere al lokȣitorilor.

Tîrgȣшorȣl Satagȣra kare e într'o distanцъ de o milъ пeste Прȣtȣ̆ шi Чernaȣka пȣцin maĭ deпarte, meritъ de a fi vizitate: în чel dîntîĭ se aflъ reшedinцa kaпȣlȣĭ sinagoge israilite, în чealaltȣ̆, fiind ȣn lokȣ̆ foarte romantikȣ̆ шi пrea bine kȣltivat, lokȣeшte familiea ilȣstrilor Romъnĭ Ȣrmȣzakĭ..... fiind aчeasta пroпrietatea sa.

Чeĭ treĭ amiчĭ trekъnd пe dinaintea grъdineĭ пȣbliчe, de a merge la пrъnzȣl ȣnde eraȣ̆ пoftiцĭ, intrarъ пe пoarta de la kaпъtȣl grъdineĭ ka sъ iasъ пe пoarta de la чelъlaltȣ̆ kaпъtȣ̆, traversъnd'o.

Kъnd eraȣ̆ пe la mizlokȣl eĭ, шezȣrъ пe o bankъ ka sъ se reпaȣse. Iarba шi florile esalaȣ̆ ȣn пrofȣmȣ̆ dȣlчe шi o linъ sȣflare de vînt abia înfiora frȣnzele arborilor.

Andreĭ nȣ înveta de a glȣmi kȣ Teraпont atingъndȣl kȣ vorba. Teraпont ачi glȣmeцȣ, ачi seriosȣ îшĭ da kъvintele sale. Însъ eĭ vorbeaȣ sъ nȣ aȣzъ Lina.

— Te a rîs чine-va kare te a aȣzit sпȣind kaȣsa desпerъri tale, Teraпont, zise fratele Andreĭ.

— De întъmпlarea kȣ fiika argintarȣlȣĭ de la Iasĭ? întrebъ Teraпont.

— Nȣ, rъsпȣnse Andreĭ, dar kъ iȣbeштĭ пe o femeie kare nȣ o kȣnoштĭ înkъ.

— Am iȣbit-o шi o iȣbesk пentrȣ kъ fiinцa eĭ ȣnia aчele kalitъцĭ чe iȣbesk ka sъ le aibъ femeia visȣrilor mele; пentrȣ kъ înfъцiшarea eĭ arъta oare kare analogie între mine шi dînsa; пentrȣ kъ чeĭ пenoroчiцĭ se ȣnesk în sȣfletȣ шi în ideiъ.

— Eȣ am komпъtimit пrea mȣlt tinereцea sȣferindъ, am voit a sterge lakrimile eĭ, am voit a faчe sъ înveteze neferiчirile eĭ!.. Eĭ bine, Andreĭ, din kъt am înцeles, astъ fiinцъ era tot aшa de neferiчitъ ka mine!...

— Dar nȣ шtiĭ bine чine e? ȣnde se aflъ ea? m'aшĭ пrinde kъ niчĭ nȣ шtiĭ kȣm o kiamъ?...

— Kaȣtъ sъ aflȣ, kaȣtъ sъ o gъsesk!... adъogъ Teraпont.

Îndatъ dȣпъ aчeasta eĭ пlekarъ. La пoarta din kъпъtîiȣl grъdineĭ o trъsȣrъ îĭ aшteпta. Se ȣrkarъ întrînsa-шi dȣпъ kъte-va minȣte sosirъ la sȣs zisȣlȣ пroпrietarȣ.

Akolo se afla пregъtit ȣn ȣmbrariȣ în mizlokȣl kȣrцiĭ, înkonцiȣrat de frȣnzъ, de glastre kȣ florĭ înъkȣnцiȣrat... пroпrietarȣlȣĭ aчesta koпrindea maĭ mȣlte aпartamente,

kѕ o salъ mare la mizlokѕ̆, пrea bine mobilate, kѕ oglinzĭ marĭ, kѕ maĭ mѕlte tablѕrĭ че reпresinta пortretele strъbѕnilor шi a le пъriнцilor lѕĭ, kѕ maĭ mѕlte lѕkrѕrĭ de artъ шi instrѕmente mѕsikale. se aflaѕ̆ пline de bъrbaцĭ шi de femeĭ veniцĭ sъ'l feliчite пentrѕ naшterea шi botezѕl ѕnѕĭ fiѕ̆ пъskѕtѕ. Elѕ̆ era ѕn omѕ̆ kѕm se kade шi konsoartea sa o femeie foarte amabilъ, a kъriia пresenцъ înspira viaцa, resпektѕ шi bѕkѕria пѕmeroшilor sъĭ oasпĭ.

Bѕkѕriea aчeasta fѕ шi maĭ mare kъnd sosi шi пriimi în mizlokѕl lorѕ̆ пe Moldovenii fraцiĭ lor kare venirъ a lѕa пarte la aчest mare banketѕ̆.

Andreĭ шi Teraпoнt fѕ înbrъцiшaцĭ kѕ чea maĭ vie kъldѕrъ de пroпrietarѕ̆ шi de mѕlцimea bъrbaцilor oasпĭ; iar konsoartea aчestѕia шi jѕnele femeĭ, kѕ o strъlѕчitoare toaletъ, lѕarъ пe Lina de o kondѕsé în чerkѕ lorѕ̆, шi o akoпeri de politeцe.

Adѕnarea aчeasta era de Romъnĭ kѕ soaцele, kѕ fii шi kѕ fiiчele lorѕ̆.

Eraѕ̆ шi vre-o doĭ streini între dinшiĭ, bъrbaцĭ inteligiнцĭ.

Aчeĭ пreoцĭ venerabilĭ vestmîntaцĭ kѕ o reverendъ neagrъ înkisъ пe dinainte kѕ ѕn rъndѕ̆ de bѕmbĭ negri, înчinшĭ пeste mizlokѕ̆ kѕ ѕn kordonѕ̆ de mъtase negrѕ шi kѕ o kataramъ ka o пafta mare, lѕkratъ în florĭ ajѕrѕ̆; kѕ niшte frѕнцĭ mъreцe, kѕ barbe resпektabile, шi kѕ ѕn пъrѕ̆ netezit пe kaпѕ, kѕ niшte пъlъriĭ rotѕnde; bъrbaцĭ lѕminaцĭ. oamenĭ de litere, Romъnĭ de inimъ, kondѕkъtoriĭ пoпorѕlѕĭ, пredomnia soчietatea. . . Soaцele lor asemenĭ dotate de inteligiнцъ шi o frѕmѕseцe klasikъ, kѕ fiĭ шi шi fiiчele lorѕ̆, într'o чea maĭ mare цinere de bѕnъ kѕviinцъ, orna

чerkȣrile adȣnъrii ka niste graцioase roze de lȣna lȣĭ Maie. Klerичiĭ asemenea, jȣnĭ kari aȣ absolvitȣ kȣrsȣ de filosofie ши înalta teologie, пretendenцĭ a se sfinцi de пreoцĭ пentrȣ пaroxiile din tîrgȣrĭ ши din цeara întreagъ; jȣnĭ kȣraцĭ la kinȣ, kȣ nimte okĭ vii пъtrȣnzъtorĭ, konkȣraȣ пrin delikateцъ ши пrin maniere frȣmoase de a komпlaчe... Maĭ eraȣ ши mȣlцi amпloiaцĭ.

Între aчeste se înчeпȣ rekomandaцiile. Domnȣl kasei, fiind de datoria sa, rekomandъ пe noĭ oasпĭ întregeĭ soчietъцĭ, ши iarъшĭ rekomandъ ȣnȣ kîte ȣnȣl, пe toцĭ bъrbaцiĭ ши пe toate doamnele, lȣĭ Andreĭ ши Lini ши lȣĭ Teraпont, пentrȣ a le kъштiga kȣnoштinцa. Însъ oasпiĭ nȣ se aflarъ toцĭ faцъ în momentȣl kъnd se fъkȣrъ rekomandaцiile; maĭ era ȣniĭ kare se пreȣmblaȣ în grъdinile чele vaste a le aчestȣĭ пroпrietarȣ, fiind okolitъ toatъ kȣrtea sa kȣ pomĭ roditorĭ, kȣ lokȣrĭ de legȣmĭ ши kȣ пȣцinъ vie, ши alцiĭ se aflaȣ шezъnd sȣb frȣnzarișl чel nȣmirъm, dinaintea kaselor; ȣniĭ dar liпsia dintre eĭ...

Fiind kъ dintr'ȣn obiчeiȣ împrȣmȣtat de la Slavĭ în Bȣkovina пronȣmirile terminъ пrin ȣn viчĭ, пrekȣm Ioanoviчĭ, Поповiчĭ, Dȣmitroviчĭ, Andrieviчĭ ши altele, noĭ vom înaпoia împrȣmȣtatȣl viчĭ domnilor Slavĭ, ши vom adoпta пe romъnȣl eskȣ ши anȣ, ши vom nȣmi пe romъneште пe toцĭ aчeștĭ resпektabilĭ romъnĭ, adikъ: Ioneskȣ. Попеskȣ, Прokoпeskȣ, Dȣmitreskȣ, Andreeskȣ, Ilieskȣ, Sbiereanȣ, Beldianȣ etc.

Aша dar se terminъ rekomandarea oasпilor de D. пroпrietarȣ ши de doamna sa. Intrarъ aпoĭ kȣ toцĭ într'ȣn aпartamentȣ de пriimire, foarte bine mobilat. Aчi se înчeпȣ konversaцiȣnea, diskȣцiȣnĭ ши maĭ

пе ȣrmъ se fъkȣ mȣsikъ. Doamna пропрietarȣlȣї se ашеzъ la ȣn pianoforte, dȣпъ dînsa ȣrmъ шi alte damiчele, шi veni шi rъndȣl Linії de a distra soчietatea прin întonarea a maї mȣltor arії alese din опере шi terminъnd прin Rȣgъчiȣnea ȣneї feчoare.

Andreї nȣ пerdȣ okasiea d'a atinge iarъ пе Terапont la slъbiчiȣnea sa: — Nȣ kȣm-va, iȣbite Terапonte, aї gъsit aiчї пе doamna visȣrilor tale?..

— Kȣgetȣl îmї ziчe kъ o voiȣ gъsi negreшit, rъspȣnse Terапont înfъцiшъnd de o datъ ȣn aerȣ шi rîzind шi seriosȣ.

Îndatъ se aȣzi anȣnцind: poftiцi la masъ! Masa este servitъ!.. zise пропрietarȣl nȣmeroшilor sъї oaspї.

Masa era aшezatъ în salъ, пе kare se afla serviчiї пentrȣ treї-zeчї de persoane, iar пentrȣ чeї чe nȣ aveaȣ lokȣ în salъ se aшternȣse înkъ o masъ afarъ sȣb ȣmbrarȣ; шi de akolo, fiind ȣшile intrъrії deskise, пȣteaȣ пrea bine sъ se vadъ ȣnії kȣ alцiї шi a партiчiпa la toastȣrї шi la ȣrъrї.

Toцї lȣarъ lokȣ. Nȣoiї oaspї fȣrъ aшezaцї în frȣnte.— Шezъnd în rъnd femeї шi bъrbaцї, fisionomiile шi kostȣmele konmesenilor armonisaȣ. — Nȣ lipsia aчi d'a se vedea kъmaшa чea romъneaskъ kȣsȣtъ kȣ alтiцe шi înfrȣmseцatъ kȣ firȣ шi kȣ flȣtȣrї de argintȣ lîngъ rokiea чea de mъtъsъrie a femeeї de modъ; nȣ lipsiaȣ florї la kапȣl feчoareї шi banї atîrnъnd la gîtȣ, шi eraȣ tot aшa de frȣmoase шi plъkȣte ka шi чele чe пȣrtaȣ toalete franчese. Doamnele чele mъritate aveaȣ kапȣl învъlit saȣ kȣ o ȣшoarъ rъцia saȣ kȣ o пъframъ prinsъ kȣ florї de mъrgъritarȣ, шi kȣ koraliȣrї. Între bъrbaцї asemenї,

lîngъ preoçiĭ шi teologiĭ învestmîntaçĭ kѕ negrѕ, se maĭ vedea kъte ѕnѕ din aчeĭ romъnĭ kѕ portȣ originalȣ: kѕ kъmaшa kѕ mъnечile largĭ, шi kѕѕѕtъ kѕ arniчiȣ pe la mînekъ шi pe lîngъ gѕlerȣ kѕ o dѕlgѕliçъ, ka o tѕnikъ romanъ; kѕ sѕmanȣ negrѕ, kѕ чioareчĭ albĭ шi kѕ чisme pe d'asѕpra.

Înfine masa era okolitъ de kопmesenĭ, шi felѕrile de mъnkъrĭ de postȣ шi de karne înчепѕгъ a se servi. Пе lîngъ bobȣ, fasole, varzъ шi altele pentrѕ чeĭ чe posteaȣ, pѕ lipsia шi пeшte проaspъtȣ din Прѕtȣ, шi renѕmitѕl пemçeskȣ anghimoxtȣ de pasъre, шi pѕĭ frinçĭ kѕ kompotȣ de mere, pentrѕ чeĭ чe пѕ posteaȣ. Învîrtita шi плъчintele kѕ poame se konfѕndaȣ kѕ minѕпatѕl strѕdlѕ, fъrъ kare Nemçiĭ пѕ пot daka пѕ vor avea чel пѕçin de doѕe orĭ pe sentъmъпъ la mesele lor. Kъnd fѕ la poame, tot чe produчe lѕпa lѕĭ Aѕgѕstȣ de eskisȣ шi maĭ gѕstosȣ se servi la aчeastъ masъ. Vinѕrile, fiind kъ Bѕkovina пѕ produчe, пe fiindѕ-ĭ temperamentѕl klimatѕlѕĭ favorabilȣ pentrѕ aчeasta, avea vinȣ de Odobeшtĭ, de Kotпarĭ шi de Ardealȣ. — Tot vinѕrĭ romъпeшtĭ, kare de kare maĭ gѕstѕase шi maĭ bѕne.

Ospъçѕl înчеpîndѕ-se kѕ чe-va înainte de aprinsѕl lѕminъrilor, a dѕrat pînъ dѕpъ miezѕl попçiĭ. Kъtre sfîrшit o bandъ din Чernъѕçĭ veni ka sъ înlѕstreze prin akordѕl instrѕmentelor eĭ serata шi banketѕl.

Maĭ ales mѕsika venise sъ înferbinte kapetele de toastѕrĭ чe înkinaȣ ѕпѕl dѕpъ altѕl; шi maĭ tъrziȣ fiind nevoe ka femeile sъ lase pe bъrbaçĭ singѕrĭ, ele se retrъsъserъ într'ѕп deosebit apartamentȣ, ѕnde

ши formarъ îndatъ партite de kadrilȣ ши de xorĭ na-
цionale.

Bъrbaцiĭ rъmъind nemiшkaцĭ la masъ, ши trъ-
гънd în salъ ши пе чеĭ kari мъnkaserъ la masa de
sȣb ȣмbrarȣ, se konstitȣiserъ într'o adȣnare naцio-
nalъ, дȣпъ toate regȣlile ши дȣпъ toate formele.
Пе пропrietarȣ îl alesese de пreшedinte al kamereĭ;
se nȣmise пе lîngъ ачеsta ȣн viче пreшedinte ши
doĭ sekretarĭ. De ачi s'a votat despre kinȣl kȣm sъ
se прочеadъ desbaterile ши toastȣrile, în tot че пri-
veшte binele ши feriчirea romъnilor... Întîi s'a гъsit
de kȣviinцъ sъ se kъnte de toцĭ în korȣ, stъnd în
пiчoare kȣ frȣнцile rъdikate ши kȣ пaxarъle пline
în мъnĭ:

„Deшteaптъ-te Romъne din somnȣ чеl de moarte,
„În kare tĕ adînчiръ barbariĭ de tiranĭ..."

Kъntekȣl ачеsta s'a kъntat de doȣъ orĭ, akom-
пaniat fiind de toatъ banda instrȣmentalъ ши de пia-
no fortele d'alъtȣrĭ, kare a fъkȣt atîta rъsȣnetȣ, пre-
kȣm ar faче ȣн Te Deȣm triȣmfalȣ kъntat în kate-
drala Romeĭ... Femeile însoцiръ пе bъrbaцĭ la a-
чеasta; ши între чinчĭ-zeчĭ ши maĭ bine de voче че
se într'ȣniaȣ, esчelaȣ kъцĭ-va basiшtĭ absolȣцĭ, kъцĭ-va
tenorĭ ши soпranĭ. Пе ȣrmъ s'a xotъrît de toatъ ka-
mera a цine fie-kare kъte ȣн diskȣrsȣ, ши toцĭ a în-
kina kȣ пaxarъle пline kъnd se va termina. — Dis-
kȣrsȣrile însъ sъ пriveaskъ maĭ mȣlt înflorirea Ro-
мъnilor ши interesele пatrieĭ lorȣ...

Toцĭ eraȣ veselĭ, toцĭ eraȣ mȣlцъmiцĭ, afarъ de
ȣн singȣrȣ omȣ, kare se afla tras la чеlъlalt kъпъ-
tîĭ al mesiĭ, чеl че avъnd ȣн aerȣ nosomorît, kȣ o kъȣ-
tъtȣrъ întȣnekatъ, пъrea kъ era nemȣlцъmitȣ kъ se

gъsemte la aчest banketȣ; ka kȣm пe el пȣ'l interesa aчeasta, ші пentrȣ kare kъȣta пȣmaĭ ȣп momentȣ favorabilȣ se пoatъ sъ se retragъ...

Fratele Andreĭ rъmase ȣimit kъпd l'a vъzȣt, ші dîпsȣl tot asemeпĭ îпmъrmȣri de пresiпџa lȣĭ Andreĭ. — Aчesta fȣ Grigore, aflъпdȣ-se îп пȣmъrȣl koпmeseпilorȣ.

Пe la orele ȣпsпre-zeчe kъпd diskȣџiile eraȣ îпfokate, kъпd fie-kare kъȣta sъ esчeleze пriп vorba ші erȣdiџiȣпea sa, sosirea ȣпȣĭ пȣoȣ oasпe îпtrerȣпse пeпtrȣ ȣп momeпtȣ ordiпea.

Пremediпtele пriimi, eшiпd îп ȣша sъliĭ, пe ȣп jȣпe kȣ o fisioпomie mъreaџъ, ші kare пъrea a fi mȣlt bravȣ. — Leoп! Leoп! s'aȣzirъ maĭ mȣlte voчe de o datъ.— Dar de чe aша tъrziȣ, domпȣle? îпtrebъ domпȣl kaseĭ.

— N'am пȣtȣt sъ viȣ kъ am alergat пeпtrȣ trebĭ de familie.·. sora mea пrekȣm штiџĭ, se va mъrita пe kȣrъпd ші am o sȣпъrare, zise Leoп fъrъ a пȣtea sъ zъreaskъ de odatъ diп mizlokȣl mȣlџimeĭ пe пeџitorȣl Glikeriĭ, kare îп aчele momeпte era distraktȣ.

— Aĭ o sȣпъrare, Leoп?.. îпtrebarъ maĭ mȣlџĭ koпmeseпĭ.

— Da. amiчi meĭ, am o sȣпъrare, ші пȣmaĭ пeпtrȣ komпlъчerea voastrъ veпiiȣ...

— Aiчĭ sъ fim toџĭ veselĭ, adъogъ domпȣl kaseĭ.

Aша dar Leoп iпtrъ la rъпdȣ kȣ чeĭ-lalџĭ, ші diskȣџiȣпile îпtrerȣпte пeпtrȣ ȣп miпȣtȣ ȣrmarъ îпaiпte kȣrsȣ lorȣ kȣ чel maĭ mare taktȣ ші kȣ чea maĭ aпriпsъ чervъ.

Îпtiĭ s'a vorbit de imпroпrietъrirea џeraпilorȣ îп

Moldo-Romъnia, kъчї eї ka niшte Romъnї, шi kari toцї sînt пroпrietarї, se interesarъ de soartea întregeї naцiѕnі: însъ, adъogarъ eї, nѕ kѕ kiпѕl kѕm s'a пroiektat de Komisiѕnea Чentrale de la Fokшanї, niчї dѕпъ legea чe a votat-o kamera, чi kѕ ѕn kiпѕ avantagiosѕ пentrѕ naцiѕne... шi kare în adevъrѕ sъ koresпѕndъ artikolѕlѕї skris în konvenцiѕne: Îmbѕпъtъцirea soarteї цeranilorѕ!..

— Da, da, sъ se înпroпrietъreaskъ sъtenії, sъ fie пrekѕm era în timпi lѕї Radѕ Negrѕ, al lѕї Dragoшї шi 'n timпi чelor Romъnї marї kare aѕ rъdikat цeara la demnitate; шi eї sъ пъstreze aчeste пъmîntѕrї, sъ le aпere kѕ sъngele lorѕ!.. ziserъ kѕ o singѕrъ voчe toцї Romъnії.

La aчeastъ kestiѕne mѕlцї чerѕrъ voea de la пreшedinte de a vorbi шi toцї sѕsцinѕrъ kѕ чea maї mare kъldѕrъ dreпtѕl de îmbѕпъtъцirea soarteї цeranilor. шi пaxarъle tѕtѕlor se rъdikarъ în sѕsѕ kѕ sgomotѕ, ѕrъnd în ferічirea tѕtѕlor sъtenilor Romъnї..

Andreeskѕ чerѕ пarola шi пreшedintele i'o akordъ.— Пaxarъle din nѕoѕ se ѕmпlѕrъ; toцї se afla în пічoare шi Andreeskѕ vorbi:

— Daka o mare пarte din пъmîntѕl Bѕkovinії se aflъ astъzї în mъînile streinilor, greшala a fost a Romъnilor, пentrѕ kъ eї 'l a vindѕt aчelora... Sъ înkiпъm dar ѕn toastѕ пentrѕ lѕminarea шi deшteпtarea Romъnilor, se nѕ maї vîndъ la streinѕ пъmîntѕl în kare aѕ trъit пъrinції шi strъbѕnії lorѕ, чi sъ шi'l цie пentrѕ sine шi пentrѕ koпії!..

— Adevъrat! adevъrat! înkiпarъ toцї шi ziserъ kѕ o voчe: пentrѕ lѕminarea шi deшteпtarea Romъnilor d'a nѕ maї vindѕ пъmîntѕrile lorѕ la streinї!..

Dѫпъ ачеea adѫserъ пе tanetѫ чestiѫnea lъrgireĭ чensѫlѫĭ elektoral în Moldo-Romъnia.

Sbiercanѫ rъdikъ ѫn toastѫ: sъ se bѫkѫre de aчest dreптѫ toцĭ пrofesorii, toatъ inteligința, пrofesiѫnile libere, шi toцĭ literatorii kъцĭ aѫ lѫkrat шi aѫ kontribѫit kѫ оперile lorѫ la înъlцarea edifiчiѫlѫĭ naцionalitъцiĭ romъne!..

Ilieskѫ înkinъ de îmbѫnъtъцirea soarteĭ klerѫlѫĭ Romъn în toatъ Romъnia.

Leon, ka ѫnѫl че fѫsъse ostaшѫ, înkinъ în sъnъtatea oasteĭ Romъneшtĭ шi în gloria stindardelor eĭ.

Alцiĭ înkinarъ пentrѫ skoala чea romъneaskъ din Sѫчiava; de skolĭ romъneшtĭ пrin toate satele, шi de eпiskoпѫ romъnѫ asѫпra biseriчeĭ greko-rъsъritene în Bѫkovina.

Ѫn toastѫ s'a rъdikat în kontra abѫzѫlѫĭ de пъrtinire, adikъ în kontra neпotismѫlѫĭ, desпre пartea челor че dъ ѫnor пreoцĭ пaroxiĭ пrea avantagioase, iar altora nѫ le dъ niчĭ kъt le trebѫe ka sъ trъiaskъ.

Ѫn alt toastѫ fѫ în kontra пroпagandeĭ че kaѫtъ a sѫчi minцile adevъraцilor пatrioцĭ...

La aчeasta o voчe s'a aѫzit de la челъlalt kaпъtѫ al konmesenilor: — Sъ nѫ maĭ atingem ast-fel de koarde, domnilor! Sѫnt delikate aчeste trebĭ, ne va komпromite пe toцĭ! Eѫ mъ tem...

— Domnѫle пreшedinte, strigъ adѫnarea toatъ, ziчeцĭ domnѫlѫĭ d'akolo sъ takъ, domnѫ d'akolo sъ fie nѫs la regѫlъ!..

Aчea voчe era a lѫĭ Grigore kare da a înцelege kъ el nѫ пoate sta într'ѫn lokѫ ѫnde se blama o aѫtoritate de la kare aшteпta avantage în viitorѫ.

Ѫn lѫkrѫ kѫriosѫ, s'a observat kъ Leon n'a voit

*

nічї okiї sъ 'ї rediчe kъnd Grigore vorbi. — Aчeasta însemna kъ el avea чe-va пe inimъ-ї...

Grigore sé anrinsese, voi sъ resпsndъ, dar toatъ adsnarea îl fъks sъ'шї lege gsra.

— Sъ takъ domnsl d'akolo! sъ takъ!.. ziserъ toцї.

Snії alцїї observarъ kъ nsoiї oasпї ns înkinarъ nічї sn toastš. — Sъ înkinaцї шi dsmneavoastrъ, domnilor!

Teraпont se rъdikъ ks sn пaxarš în mъnъ.

Andreї krezs kъ Teraпont va înkina пentrs seksss frsmoss kare îl пreoksпase пrea mslt în timпsl aчela.

— Чersl sъ ajste, zise Teraпont, sъ skaпe Moldo-Romъnia de linitorї kare korsmпe шi îngensnke naцisnea!..

— Bravo!.. bravo!.. se asziiъ maї mslte voчe ks anlasde.

Andreї la rъndsl sъš se rъdikъ ks sn пaxarš шi пaxarele чelor-lalцї se resmпlsrъ.

Grigore, vъzъnd kъ okiї lsї Andreї ns se rъdikaserъ de la dînssl de kъnd пroпsnerea sa fs resпinsъ, se anrinse la faцъ, шi ka ksm îшї emise din sine, saš ka ksm sitase kъ bsna ksviinцъ trebsе neanъrat пъzitъ în asemenea îmпregisrъrї, krezs kъ el va nsmi în mizloksl adsnъrii fantele чe шtiea în sokoteala lsї... În asemenea kazš ar fi voit maї bine moartea sъ'ї vie. El fъks sъ skînteie, la raza lsminilor, askscцimsl snsї nsmnalš чe'l цins între nsmni, шi okiї lsї nічї ns klinirъ sitъnds-se цintъ la Andreї.

— Beaš aчest пaxarš, zise Andreї, пentrs ferічirea tstslor Romъnilor! пentrs nsmele шi gloriea

strъmoшilor! пentrȣ triȣmfȣl virtȣцiĭ шi kъderea viцiȣlȣĭ, în цerile romъne!..

Kъt цinȣ aчeastъ ȣrare, okiĭ lȣĭ Grigore пъreaȣ kъ înnotarъ în sъnge; el rъsȣflъ aȣzind nȣmaĭ atîta din gȣra lȣĭ Andreĭ. Aчele mъrшъviĭ kъte el sъvîrшise îĭ îngreȣie konsчiinцa, пrekȣm чel чe moare vede dinaintea okilor пъkatele sъvîrшite în viaцa sa.. Dȣпъ aчeasta se fȣriшъ п'între konmeseniĭ; îndatъ шi disпъrȣ din salъ. —

Прokoneskȣ, lȣъ vorba adresъndȣ-se kъtre soчietate: domnilor! sъ faчem lokȣ seksȣlȣĭ ka sъ închine!

Sъ închine шi doamnele! zise пreшedintele, saȣ domnȣl kaseĭ.

Doamnele atȣnчĭ liпsiaȣ din salъ. O deпȣtaцiȣne fȣ nȣmitъ din пartea adȣпъriĭ sъ meargъ sъ keme пe doamnele din aпartamentele laterale. Doamnele venirъ.

Lina fȣ însъrчinatъ kȣ чel ъntîĭ toastȣ din пartea seksȣlȣĭ: — În sъnъtatea tȣtȣlor! zise ea, пentrȣ lȣmina, virtȣtea шi resпektȣl femeiĭ!... пentrȣ sъnъtatea înцelepчiȣnea шi darȣl omȣlȣĭ! пentrȣ kъderea пrejȣdiчiilor, пentrȣ traiȣl în armonie шi чivilisarea пoпȣlilor, пentrȣ binele neamȣlȣĭ omeneskȣ!!.

Шi toate пaxarȣle se rъdikarъ în sȣsȣ шi ȣrъrile se aȣzirъ într'o singȣrъ voчe în akordȣl шi rъsȣnetȣl mȣsiчeĭ kare esekȣta din sala de dinainte a intrъriĭ.

Ȣn omȣ bъtrînȣ atȣnчĭ kȣ frȣntea radioasъ, kȣ ȣn пъrȣ albȣ, kȣ o fisionomie пrelȣngъ, kȣ o statȣrъ de militarȣ bъtrînȣ, semъnъnd a ȣn soldatȣ din timпȣl lȣĭ Naпoleon чel mare: — sъ'mĭ daцi voe, domnilor, пentrȣ kъ aȣziiȣ пe doamna în ȣrarea dȣmi-

sale kъ a amintit пentrъ binele neamъlъĭ omeпesk, sъ înkiп шi eŭ пentrъ binele шi ferиirea пatriĭ mele. Am voe, domnilor?..

— Пriimit! пriimit! пrea bine! este пriimit!.. se aъzirъ maĭ mъlte voче a le konmesenilor.

— Пentrъ rekonstitъirea statъlъĭ пatriĭ mele... пentrъ Пolonia înkin, domnilor!..

— Пentrъ Пolonia! strigarъ toцĭ, trъiaskъ Пolonia!!!

— Пolonia, repetъ bъtrînъl aĭ kъrъia okĭ înчeпъrъ a lъkrъma, a fost ъn statъ mare kare a lъптat пentrъ krestinъtate ka шi Romъniĭ!.. Sъ lъsъm oare kare deferenцe шi lъпte petrekъte în timпiĭ trekъцĭ kъ veчini eĭ, defekte a aчelor timпĭ de înaпoiere, Пolonia ka шi Romъnia sъ ia rangъl lorъ шi sъ trъiaskъ în bъnъ înцelegere!.. Eŭ sînt Пolon, dar iъbesk пe Romъnĭ, пentrъ kъ am gъsit osпitalitate шi îmbrъцiшarea lorъ!..

Toastъrile se repetarъ ъnъl dъпъ altъl пînъ dъпъ meziъl пopцiĭ шi пînъ la zioъ, kъnd din voinцa kameriĭ s'a kъntat iarъшĭ în korъ kъ toatъ banda: „Deшteaptъ-te Romъne шчl.

În aчest interval пreшedintele se adresъ kъtre Leon: — N'aĭ ъrat, Leon, шi пentrъ mъritiшъl soreĭ dъmitale; mirele eĭ era aичĭ, ъnde e el? sъ înkinъm!..

Jъniĭ пrekъm шi oamenĭ matъrĭ ъmпlъrъ пaxarele шi le redikarъ în sъsъ.

— Ŭnde este mirele? ъnde este mirele? întrebarъ eĭ. Чel чe va liпsi de la osпъцъ o sъ fie пъs la шtreafъ.

Grigore de mъlt se fъkъse nevъzъt din salъ;

toцї fъrъ siliцї a ъra nъmaї пentrъ Leon шi пentrъ sorъ-sa Glikeria.

Între ачestea nъoiї oasпї se akъzarъ kътre adъnare черънd sъ le akoarde voea sъ se retragъ, пentrъ kъ a doъa zi eraŭ kъlъtorї la Пъtna. Adъnarea le a akordat ачeasta пentrъ dînшiї; iar чeї че гъmaserъ, înчeпъrъ diskъцiъпї шi maї înfokate пînъ la zioa albъ...

Andreї, Teraпont шi Lina zъrirъ trekъnd în trъsъrъ, пe шoseaoa чea шъrginitъ de пloпї a Чerпъъцilor, arъtъndъse la o margine a orisontelъї sпrînчeana чea galbenъ шi roшieteкъ a ziorilor. Dъпъ kъte-va momente se oпrirъ dinaintea пorцilor la *Пara de aъrъ* (osпъtъriea ъnde eї trъseserъ.)

Lina rъmъsese în aпartamentъl eї sъ se reпaъse. Andreї шi Teraпontъ eшirъ пe ъliцъ пe kъnd lъmea nъ înчeпъse a ъmbla, saŭ ka sъ ziчem maї bine пînъ kъnd înkъ nъ se lъminase de tot.

Eї voiaŭ sъ se dъkъ пentrъ ka sъ aпъnцe ъnъї kъrъцaшъ gъtirea lorъ de drъmъ.

Trekъnd пe ъliцa mare în josъ, adikъ пe dinaintea kaseloг шъпiчiпalitъцiї, ъnde se aflъ karaъla a kъцї-va soldaцї, mergъnd пe trotъarъl magasinelor din faцa пieцeї în kare se vindъ frъkteie шi tot felъl de legъme, шi lъsîndъse la vale пe lîngъ biserika katolikъ, aъzirъ sпre пarte oпъsъ, ъnde este ъn пasagiŭ, skimbъndъ-se oare kare vorbe între doї inшї.... Eї se oпrirъ sъ askъlte.

Akolo era ъnъ omъ kare se lъase de пъrъ kъ ъn altъl. — Iatъ че ziчea ъnъ dintre eї:

— Vreї sъ daї kъ binele baniї че'mї aї lъat пe niшte пoliцe de niчї o valoare, saŭ nъ? Daka nъ vreї

atѕпчĭ e rъѕ̆ de Dѕmneata!.. Eѕ̆ am martѕrѕ̆ пe ѕп bѕnkerѕ̆ om de karakterѕ̆, la kare aĭ mers kѕ пoliцile astea; el dovedeште. Am aflat пrin fraцi пoѕri d'aiчĭ tot чe aĭ fъkѕt шi înkъ чe faчĭ, de kъпd aĭ пlekat de la Moldova. Шtiѕ̆ kъ vreĭ ѕъ te însorĭ, шtiѕ̆ пe чine eĭ шi de чine eшtĭ rekomandat!... Daka пѕmerĭ bani la mine fiĭ ѕъпъtosѕ̆, eѕ̆ te las în паче; dar daka пѕ пѕmerĭ baniĭ, eѕ̆ te trag la jѕdekatъ, пѕпta dѕmitale se strikъ, toцĭ o ѕъ afle viaцa шi istoriile dѕmitale. — Eѕ̆ kѕnosk пe laitenantѕ Leon, o ѕъ te ѕпѕiѕ̆ la el, o ѕъ te ѕпѕiѕ̆ la toatъ lѕmea; voiѕ̆ reklama la gѕvernator!..

— Jidove afѕrisitѕ̆, taчĭ! tѕ vreĭ ѕъ mъ пerzĭ пe mine?... zise чelъlalt jidovѕlѕĭ kare îĭ vrъjea чele ѕѕs deskrise.

— De чe aĭ fѕrat пo mine? de чe m'aĭ înшelat kѕ banile mele? . adъogъ jidovѕl aпrins.

— Te ѕчig ka пe ѕп kъine daka veĭ ziчe ѕпde-vа o vorbъ!.. rъѕпѕnse aчela kare îndatъ шi înхъцъ пo antagonistѕl ѕъѕ̆ de gîtѕ̆ ka ѕъ'l ѕѕgrѕme; ѕite, aшa te ѕчig eѕ̆!..

— Ghevalt! vaĭ!.. asvaxt!.. asvaxt!.. strigъ el de vre o doѕъ orĭ kъtre karaѕla kare se vedea пreѕmblъпdѕse dinaintea kaseĭ mѕпчinale.

Aчela însъ krezъnd la lѕmina чea îngъnatъ a ziorilor kъ vedea aпroпierea soldaцilor la aпroпierea lѕĭ Andreĭ шi kѕ Teraпoпt, temъndѕ-se ѕъ пѕ kadъ în mъinile ivstiцie, voĭ ѕъ se skѕtѕre de jidovѕ̆, kare însъ îшĭ înkleштase mъinile bine пe dînsѕl; atѕпчĭ trase stiletѕl de la чingъtoare шi'l пlъntъ asѕпra jidovѕlѕĭ пe kare îl lъѕъ lѕngitѕ̆ la пъmînt шi

плin de sъnge... El de aчi se fъkѕse nevъzѕt ka o пъlѕkъ în ѕmbra шi în întѕneчimea поцii.

Andreĭ шi Teraпont kъnd înцelesеrъ vorbele: sъriцĭ! ajѕtorѕ! ajѕtorѕ!.. alergarъ kѕ пaшĭ repezĭ la lokѕl krimei. În aчel moment alergъ шi ѕn omѕ alѕ поliцiĭ kare a aѕzit. — Rъdikarъ eĭ viktima de jos: era ѕn om vînъt la faцъ, kѕ okiĭ dѕшĭ în fѕndѕl kaпѕlѕĭ stinшĭ ka kѕm nѕ maĭ avea viaцъ, kѕ пептѕl шi braцѕl inѕndat de sъnge kare kѕrsese la vale пînъ пe înkъlцъminte шi пe пъmînt. Aчesta fѕse lovit la braцѕl drept kъnd voise sъ se апere. Плaga însъ nѕ era niчĭ de kѕm periksloasъ; kѕцitѕl se oпrise în vata чea groasъ a xalatѕlѕĭ sъѕ negrѕ шi fѕsese nѕmaĭ sdrelitѕ la karne. — Sпaima însъ de vederea kѕцitѕlѕĭ шi a sъngelѕĭ sъѕ kѕrgъnd îl fъkѕse пe bietѕ omѕ sъ leшine шi sъ rъmîie ka mort.... Dѕпъ чe îl rъdikarъ de josѕ, sosind în aчel timпѕ шi alцĭ oameni, dъndѕ-ĭ kѕ toцĭ ajѕtorѕ, el deskise okiĭ, skoase kѕцitѕl din kъпtѕшala mъпeчi kѕm arъtarъm, шi legъndѕ-se kѕ o basma la aчel braцѕ, спѕse în gѕra mare чelor de faцъ întъmпlarea kѕ ѕчigaшѕl sъѕ.

Oameni însъ îl чerчetarъ, îl пiпъirъ, îl întrebarъ шi vъzъnd kъ e sekъtѕrъ goalъ, kъ nѕ are aпroaпe nimikѕ, se deпъrtarъ împreѕпъ kѕ omѕl поliцiĭ, kare mergea sъ'шĭ dea raпortѕ dѕпъ datorie; iar чeilalцĭ oameni i adresarъ inјѕriĭ, zikъndѕ kъ jidovѕl пептrѕ vre o drъчie a lѕĭ s'a înцeпatѕ singѕrѕ.

— Чe aĭ kъѕtat aiчĭ de la Drъчenĭ, Iѕdo?.. zise Teraпont lѕĭ Avrѕm kare îшĭ readѕпъ simцirile.

El însъ tremѕra ka varga шi'ĭ venia ѕпa dѕпъ alta sfîrшelĭ...

— Am venit... sъ kaѕt... o klironomie de la

ѹn ѹnkiѹ al meѹ... kare a trъit aічї..., zise jidovѹl.

— Te' a blestemat rъѹ цeranii пe kare i aї ѹtins kѹ înшelъtorii шi kѹ kamъta!..

— Mъ rog sъ fiцї dѹmneavoastrъ dovadъ чe a fъkѹt kѹ mine tъlxarѹ aчela Grigorel..

— A! am înцeles: kartoforiї, пlastografiї, sпionii, lingъiї, înшelъtoriї sfîrшesk пrin a ѹчide!.. zise п'între dinцї fratele Andreї.

Fie kare merse de aчi sъ'шї vazъ de treabъ пentrѹ kъ se fъkѹse zioъ bine. — Avrѹm se dѹse sъ reklame.

Andreї dedese ordine din чealaltъ zi osпelierѹlѹї sъѹ sъ ї gъseaskъ o kъrѹцъ шi kѹ kaї bѹnї, пentrѹ a merge la Пѹtna.

Trъsѹra venise.

El lъsъ o пarte din bagagiѹl sъѹ în kamera чe o avea înkiriatъ la *Пara de aѹr*, kъчї era sъ se întoarkъ iar п'akolo.

Andreї шi Lina se ѹrkarъ în trъsѹrъ. iar Teraпont rъmase înkъ în Чernъѹцї, kъ voia sъ se maї întъlneaskъ kѹ kamarazii sъї de stѹdiї.

Dirigindѹse trъsѹra пe шoseaoa desпre Vestѹ чe formeazъ o linie dreaпtъ mъrginitъ de шanцѹrї lъrgѹleцe шi adînчї, dѹпъ чe eї lъsarъ înaпoї oraшѹl, kъte-va grъdinї de ikonomie шi kъte-va sate, trekъnd шi vre o doѹъ dealѹrї, ajѹnserъ la tîrgѹleцѹl Storojineцѹ, ѹnde rъmaserъ neste noaпte.

Ѹn boerѹ пroпrietarѹ, kare i a fost пriimit în kasa sa, пѹ voia sъ ї lase niчї a doѹa zi sъ пleчe.

Storojineцѹ e imпortantѹ пentrѹ stabilimentѹl de bъї чe'l are, sitѹatѹ fiind în marginea rîѹlѹї Siretѹlѹ.

Adoѹa zi, 14 Aѹgѹstѹ, пlekarъ din Storojineцѹ

пe ȣn timпȣ̆ d'o minȣnatъ frȣmȣseцe; dar dȣпъ че trekȣrъ пrin romantiчile пъdȣrĭ de пe dealȣrile înve-чinate шi trekȣrъ niшte шesȣrĭ akoпerite d'o aleasъ agrikȣltȣrъ, kъnd fȣrъ la Krasna ȣn пȣorȣ̆ de пloaie ĭĭ цinȣ în lokȣ̆ la ȣn birtȣ̆ nemцeskȣ̆, maĭ bine de treĭ ore. Плekarъ sȣind kam kȣ anevoinцъ dealȣrile ȣnȣ dȣпъ altȣl kare skoate la Vikovȣ̆. Vikovȣ înfъцiшazъ niшte alee de пlonĭ ka шi чele de lîngъ Чerпъȣцĭ. Akolo sînt grajdȣrile împъrъteшtĭ, ȣnde se kȣltivъ kaĭ de origine bȣnъ. De la Vikovȣ̆ înainte пe mo-sea este Strajea; de la Strajea traversarъ ȣn rîȣ̆ шi aпȣkarъ пe sȣb шirȣl ȣnor mȣnцĭ. Lokȣl din че în че arъtъndȣ-se maĭ selbatikȣ̆ kȣ drȣmȣrĭ în maĭ mȣl-te direnцiȣnĭ, koчiшȣl rъtъчi kalea. Era de tot noaпte kȣ întȣnerekȣ̆ sпъimъntъtor шi niшte fȣlgere anȣnцa aпroпierea ȣneĭ vijъliĭ marĭ. Orele înaintaserъ kъtrъ mezȣl noпцiĭ шi kъlъtoriĭ noштri nȣ шtiaȣ̆ ȣnde sînt. Tȣnetȣl ȣrla kȣ sъlbъtъчie шi la lȣmina fȣlgerȣlȣĭ eraȣ̆ arъtate niшte stъnчĭ skarnoase шi niшte koпaчĭ groшĭ sfъrîmaцĭ de trъsnetȣ̆. Drȣmȣl din че în че se îngȣsta шi vъile rъsȣna de mȣrmȣra aпelor, fъrъ ka kъlъtori sъ пoatъ vedea înainte de kъt o пînzъ de negȣrĭ. Eĭ înчeпȣserъ a se îngrijea;— ar fi voitȣ̆ sъ se oпriaskъ ȣnde-va, sъ întъlneaskъ vre ȣn omȣ̆, пe vre ȣn пъstorȣ̆ пe kare sъ 'l întrebe, dar era foar-te tъrziȣ̆ шi пъrцile aчelea sînt nelokȣite. Trekȣrъ пe lîngъ o rîпъ în kare era sъ se пrofȣndeze, daka nȣ ar fi zъrit-o la lȣmina fȣlgerȣlȣĭ. În întȣnerikȣlȣ̆ noпцiĭ întъlnirъ ȣn omȣ̆ kъlare trekъnd пe lîngъ din-шi kȣ o iȣцialъ ka a fȣlgerȣlȣĭ. — Eĭ voirъ sъ 'l în-trebe. Strigarъ din toate пȣterile: — ȣnde merge

drsms avesta?... Kълъregsl sbsrъ пе lîngъ eĭ fъrъ a 'шĭ întoarче kaпsl шi fъrъ a le rъsпsnde. .

Intrarъ într'o vale пe kare ksrge o aпъ п'între niшte bolovanĭ de пeatrъ шi п'între niшle koпačĭ trsnkiaцĭ. Чe-va maĭ 'nainte asziгъ lъtratsl snor kъinĭ. Inima le bъts de bskзrie. — Se dirigearъ într'akolo snde aš aszit kъini. — Zъrirъ lsчind sn fokшorš шi aszirъ gsrĭ de oamenĭ kari vorbeaš. Akolo era niшle ferъstrae de skîndsrĭ. — Întrebarъ п'aчeĭ oamenĭ шi eĭ sпssеrъ kъ aš rъtъчit kalea, dar kъ monastirea Пstna ns era deпarte... Eĭ lsarъ de kъlъszъ пe snš din aчeĭ oamenĭ: se întsrnarъ înaпoĭ шi eшirъ în drsms de snde aпoĭ sosirъ la Пstna. Пstna se vъzs într'o fsndъtsrъ între msnцĭ, ilsminatъ de пretstindenĭ de foksrĭ шi de fъkliĭ. — Monastirea se afla în пriveghere; biserika шi kiliile fiind пline ks o nsmeroasъ soчietate de vizitatorĭ veniцĭ de zioa xramslsĭ biserichei. — Aszirea klonotslsĭ între msnцĭ dete de шtire kъlъtorilor noștri kъ aš sosit.

Bъtsrъ la пorцile monastireĭ. — O voчe din lъsntrs întrebъ чine e? Dsпъ чe sпsserъ чine sînt, le deskise.

Abia intrarъ пe пorцile monastireĭ шi пloaia kъzs în torente de srla msnцiĭ. Andreĭ шi Lina îndatъ чe sosirъ merserъ în biserikъ kare era пlinъ de oamenĭ. Kъtъ mirare iĭ koпrinse kъnd vъzsrъ lîngъ strana din stъnga пe o kъlsgъriцъ de la Varatekš, o faimoasъ kъntъreaцъ чe venise sъ esчeleze prin deosebitsl eĭ talentš шi voчea sa пlъkstъ, de aчeastъ sъrbъtoare, шi lîngъ dînsa se afla Maria.

Maria la Пstna în Bskovina? ziserъ de odatъ în sinele Andreĭ шi Lina.

Monastirea Пstna sitsatъ într'o oare kare distanцъ спre Nordš de la Rъdъцi, între doï mъnцi шi ksrgъnd п'alъtsria o aпшoarъ. seamъnъ пrea mslt пrin konstrskцisnea sa шi пrin lokalitate ks monastirea Slatina. Ea este okolitъ de sn msrš înaltš шi avъnd de gisrï împregissrs-ï ferestrsï de metereze. În vekime era fortifikatъ ka o чetate. Toate monastirile konstrsite ssb поalele mъnцilor înfъцiшazъ o linie întinsъ de чetъцï, пrekum de la Пstna în josš e Ssчeviцa, Rъdъsцiï, Moldoviцa, Xsmora, Slatina, Rîшka, Neamцs, Biserikaniï, Пîngъraцiï, Bistriцa, Rъsboeniï шi altele.....

Пstna avъnd sn nsmъrš de kъlsgъrï destinaцï пentrs serviчiile biseriчeï шi de a da oспitalitate kъlъtorilorš, înfъцiшazъ tot чe поate mъlцъmi vederea шi a înssfla пietate. Sn rъnd de kase ka niшte пalate mъrginesшte пartea sa desпre Vestš; desпre Nord шi Ssdš are asemenï kъte sn rъndš de kilii aшezate шi ks grъdiniцe пe dinainte-le. Sпre поartъ e klопniцa, o konstrskцisne de o înъlцime потrivitъ, în kare se aflъ maï mslte klопote de deosebite mъrimï шi sns kare e de o mъrime monstrsasъ se nsmeшte Bsga.....

Tradiцisnea пe aratъ desпre fsndarea aчesteï monastirï, kъ Domnš Stefan aflъnds-se în resbelš ks inemiчi пatrii, a venit sъ konsslte desпre soartea armelor пe sn irimitš nsmit Daniil, чel чe loksia într'o grotъ aпroaпe snde este ea astъ-zï konstrsitъ. Irimitslš Daniil пriimi ks bskurie пe Domnitors Stefan шi îï sпsse kъ va fi învîngъtorš asspra inemiчilor, dar dsпъ чe va sъvîrшi resbelsl sъ zideaskъ o biserikъ ks xrams nsmelsï Maiчeï Domnslsï. Aчeastъ îm-

пregiȣrare dete naшtere fȣndaцiȣneĭ monastireĭ Пȣtna. Lokȣl saȣ̆ grota ȣnde a lokȣit irimitȣl Daniil se kȣnoaшte шi se viziteazъ kiar astъ-zĭ de amatorĭ.

Biserika Пȣtni, de o чirkonferinцъ пrekȣm ar fi biserika monastirii Kozia шi întokmaĭ dȣпъ modelȣlȣ̆ че 'l are шi biserika mr. Slatina; mȣri eĭ se aflъ ȣпrijiniцĭ de kъte treĭ koloane de пeatrъ, de amъndoȣъ latȣrile, че o întъreшte. Înъlцimea eĭ este пotrivitъ kȣ întinderea шi lъrgimea че o are; kataпiteasma eĭ e mъreaцъ шi strъlȣчitoare... Zȣgrъviea пъreцilor în freskȣ, skȣlпtȣra de kare e înavȣцitъ, florile d'aȣ̆rite че înkonцiȣrъ ikoanele пrъznikare шi krȣчea чea mare de la Пantokratorȣ̆ e tot че пȣtemȣ̆ пȣmi klasikȣ̆. — Ikoanele Împъrъteшtĭ kȣ argintȣrĭ пe la koroane шi пe la mъnile Sънцilor, kandelele de argintȣ̆ шi tot felȣl de odoare sъпate ajȣrȣ̆, vestmintъriĭ vekĭ kȣsȣte kȣ firȣ̆, kȣ mъtъsȣrĭ шi kȣ mъrgъritare: aere, filoane шi altele, lȣkrate kiar de mъinile Doamnelor шi domniцelor ktitore, manȣskriпte пreчioase, între kare se gъseшte o evanghelie koпiatъ kiar de mъna lȣĭ Stefan Vodъ, fel de fel de obiekte dъrȣite sъntȣlȣĭ altarȣ̆, шi kiar mormintele ktitorale чele de пeatrъ skȣlпtate kȣ artъ, toate dovedesk чivilisaцiȣnea шi istoria ȣnȣĭ пoпȣl kare s'a lȣпtat пentrȣ krestinъtate шi пentrȣ чivilisaцiȣne....

Inlъȣntrȣ biseriчeĭ se aflъ oпt morminte kare atragȣ̆ devoцiȣnea vizitatorilor, deшteпtъnd în inimile lorȣ̆ resпektȣ̆ пentrȣ feriчita memorie aчelor че odixnesk akolo.... Aчeste morminte fiind пatrȣ la mizlokȣl biseriчeĭ, kъte doȣъ liпite la ȣn lokȣ̆ шi în faцъ ȣnele de altele, sпre пartea dreaпtъ шi sпre пartea stъngъ, se aflъ niшte firide boltite de пeatrъ, în-

lъ8ntr8 kъrora 8e vъd netrele sanolkrale, de o marm8rъ k8ratъ albъ, k8 inskrinцi8ne ne dînsele în limba slavonъ, шi avъnd îmnregi8r8-le kornimш8rĭ de florĭ aj8r8̆, шi altele asemenea maĭ snre tindъ [1]).

[1]) Konrinderea inskrinцi8nilor de ne mormîntul l8ĭ Stefan Vodъ шi de ne чele l-alte morminte:

Пе mormînt8l desnre altar8̆, la dreanta.

„Aiчĭ odixneшte Stefan чel Mare Domn8l шi erо8l Moldavieĭ, ktitor8l aчesteĭ monastirĭ П8tna; rъnosat la anіĭ 1504."

Linиt de aчest mormînt8̆.

„Aiчĭ odixneшte Maria, fiika Rad8l8ĭ Voevod, rъnosatъ la aniĭ 1509."

Пе mormînt8l desnre altar8l la stъnga.

„Aiчia odixneшte Maria îtîia Doamnъ aчel8ĭ Stefan Чel Mare, sorъ l8ĭ Simeon îmnъrat8l8ĭ Mosk8l8ĭ, rъnosatъ la aniĭ 1477."

Linиt de aчest mormînt8̆.

„Aiчĭ odixnesk Bogdan шi Петр8, fii aĭ l8ĭ Stefan чel8ĭ Mare de la ъntîia doamnъ, kare în konilъriea lor8̆, чel întîĭ la aniĭ 1479, iar al doilea în aniĭ 1480 a8̆ m8rit."

Пе mormîntul din dreanta, snre tindъ.

„Aiчĭ odixneшte Bogdan Voevod8̆, feчor8l a ktitor8l8ĭ Stefan чel8ĭ Mare de la a doilea doamnъ, rъnosat la aniĭ 1517."

Linиt de aчest mormînt.

„Aiчia odixneшte Domniцa Maria, fiika voevod8l8ĭ Stefan чel8ĭ Mare, de la a doilea doamnъ, rъnosatъ la aniĭ 1518."

Челebrarea чelor Sъnte sъvîrшindъ-se de zioa xramъlъĭ biseriчeĭ în плendoare шi mare пomпъ, mintea închinъtorilor era înkъntatъ d'aчele imпъrĭ че atingeaŭ inimile шi înъlцa sъfletele пînъ la чerŭ. S'a vъzъt bъrbaцĭ шi femeĭ de deosebite ritъrĭ asistъndŭ шi adorъnd kъ aчea kъldъrъ пe Пrea Sъnta Feчoarъ, în aчest temпlъ, Пatroana tъtъlor kreшtinilorŭ.... Doamne шi bъrbaцĭ Пolonĭ шi Germanĭ se înkinaŭ шi adъчeaŭ tribъtъl devoцiъneĭ lorŭ împreъnъ kъ Romъnii, dinaintea altarъlъĭ sъntъlъĭ lokaшŭ. — Пoпorъl, tot dъпъ kъm s'a vъzъt la чelalte monastirĭ, konkъra viind în nъmeroasъ mъlцime: ne 'nчetatŭ eшiaŭ шi intraŭ grъпe de familiĭ romъne шi de toate naцiъnele че lokъeskŭ în Bъkovina, шi kare nъ sîntŭ streinĭ de kъltъl biseriчeĭ rъsъritene...

Пe mormintъl din stъnga, sпre tindъ.

„Aiчia odixneшte Maria Doamna a Voevodъlъĭ Пetrъ Rareшĭ, feчorŭ a ktitorъlъĭ Stefan чelъĭ Mare, rъпosatъ în aniĭ 1529.

Liпit de aчest mormînt.

„Aiчĭ odixneшte Voevodъl Stefen, nenotŭ aчelъĭ Stefan чelъĭ Mare a ktitorъlъĭ aчesteĭ monastirĭ, rъпosat în aniĭ 1527"

Inskriпцiъnea de пe klonotele пrinчinalŭ.

„Aчest klonotŭ a nъme Bъga a mъnъstiri Пъtni la aniĭ de la Xrs. 1484, s'aŭ fъkъt de ktitorъl eĭ feriчitъl Stefan Voevod чel vestit: iarъ la aniĭ 1760 s'aŭ strikat, шi mъnъstirea kъ ajъtorъl Mitroпolitъlъĭ Iakov Пъtneanъl îl aŭ пrefъkъt шi la aniĭ 1763 iarъшĭ saŭ strikat шi la anъl 1818, пrin silinцa igъmenъlъĭ Filaret Bendevski, kъ ajъtorъl boerilor Ilie Ilъkiĭ, Dimitraki Kostian шi Vasilie Vasil k'o iarъшĭ de isnovŭ s'aŭ пrefъkъt. — „Lokъitori шi пъrinцĭ kred kъ sъnetъl klonotъlъĭ ziчe: „Aъzĭ Doamne glasъ lorŭ!...."

Doъъ portrete a le lsĭ Stefan Vodъ, snъl konservat din timni kъnd el a domnit, zsgrъvit пe пînzъ ks olis, aflъnds-se пssš în lъsntrs bisericeĭ пe пъrete d'asпnra mormîntslsĭ din dreanta, snre altarš, iar altsl, koпiet maĭ nsoš, fiind denss în sala de mъnkare, înfъцiшazъ, snind mъrirea ks nietatea шi eroismsl ks înцelenчisnea, пe marele bъrbat, a kъrsia virtste ns i o nsts nega шi înssшĭ inemiчi lsĭ.

A dosa zi — 16 Asgsst, nreksm e obiчeisls-se fъks narastassl la morminte ks kolivĭ, ks nsmeroшĭ nreoцĭ, ks fъkliĭ aurîuse, ks kъntъrĭ, ks klo, notele ressnъnd шi ks tot чeremonialsl. Okiĭ tstslor eraš mьiaцĭ de lakrime aszind aчele kъntъrĭ de lasdъ, de glorie шi de eternъ memorie nrea feriцilor rъnosaцĭ . . .

Ns se noate deskrie entssiasmsl Moldovenilor шi al tstslor Romъnilor kari se aflaš de faцъ. — Чeĭ maĭ mslцĭ eraš înцenskiaцĭ la morminte шi nlъngeaš . . . .

Aчeste morminte, sъnt aksm kъцĭ-va anĭ, s'aš desgronat шi s'a gъsit în ele kъte-va restsrĭ kare se nъstreazъ ks msltъ veneraцie . . . . Aчele obiekte gъsite în mormîntsl lsĭ Stefan Vodъ шi 'n al Doamnelor kare sînt alъtsria, nreksm o diademъ a Doamneĭ, nimte bsmbĭ de argintš шi altele, faчe пe Romъnĭ шi пe streinĭ sъ alerge în toцĭ aniĭ, de zioa aчeasta, snre a le vedea. — Amorsl de natrie, resnektsl nentrs tot чe e sakrs, skînteia eroismslsĭ, înflъkъrarea nentrs tot чe e natriotikš шi regeneratorš dekshg toate de la aчeste Sъnte lokaшe, din skînteia sakrъ чe lasъ mormintele lorš.

Aшa dar monastirea Pstna, în kare se gъseшte

reпaȣsъnd чeпȣша aчestȣĭ mare eroȣ, aчestȣĭ mare bine-fъkъtorȣ al пatrieĭ, e чea dъпtiĭ kare, ka шi biserika Voloveцȣ [1]), ȣnde se aflъ mormîntat Dragoшĭ, întîiȣl Domnȣ шi fȣndatorȣl Пrinчiпatȣlȣĭ Moldoviĭ, va fi tot-d'aȣna kȣ пlъчere vizitatъ de toцĭ Romъniĭ...

Опrindȣ-пe de la aчeasta ȣп momentȣ, katъ, ȣпre komпletarea materieĭ чe am tratat, sъ dъm aчi lektorȣlȣĭ oare-kare deslȣшirĭ desпre чele чe s'a fost пetrekȣt kȣ o zi îndъrъtȣ, asȣпra ȣnȣĭ пersonagiȣ пe kare îl vъzȣrъm disпarъnd din strada пrinчiпalъ, la Чerпъȣцĭ.

Grigore, пrekȣm se шtie, пromisese fidanцateĭ sale la Sȣчiava, kъ maĭ nainte de 15 a le lȣneĭ se va întȣrna ka sъ meargъ kȣ dînsa шi kȣ moшȣl eĭ la aчeastъ monastire. Reцinъndȣl oare-kare trebĭ, daka nȣ niskaĭva intrige, el întъrziase la Чerпъȣцĭ, aшteпtъnd пe ȣп oare-kare пersonagiȣ misteriosȣ шi imпortantȣ, kare liпsia d'e akolo.... Nȣ шtim de ȣnde пъпъ ȣnde, de чine шi пrin чine, fȣ el întrodȣs în kasa bietȣlȣĭ bъtrînȣ, moшȣ Glikeriĭ; шi negreшit kъ tot de vre ȣnȣl d'aĭ kliчeĭ aчelia, fȣ întrodȣs шi în kasa пroпrietarȣlȣĭ kare didese osпъцȣl... Пoate kъ шi пresinцa lȣĭ akolo fȣsese kȣ intenцiȣne d'a adȣчe ȣп serviчiȣ aчelȣĭ пersonagiȣ, kъrȣia îĭ чerшъtorise favoarea. Dar lȣkrȣrile akolo merseserъ kaш deпarte kȣ diskȣцiȣnile чe el nȣ le пȣtea sȣferi, пrekȣm nȣ пoate sȣferi soboli lȣmina.

1) Asemenea aflъm la biserika Domniaskъ din Kȣrtea d'Argeшȣ, пeatra de la mormъntȣl lȣĭ Radȣ Negrȣ, шi la Mn. Kozia mormîntȣl lȣĭ Mirчea, шi alъtȣrĭ mormîntȣl mameĭ kȣ toatъ familia lȣĭ Mixaĭ viteazȣ.

Персонаgiȣ ачеla era капȣl пропаgandeї че о maї пȣmirъm în капitȣl пречеdentȣ; kare lȣkra ne-'пчetat прin toate mizloачеle, ші прin fel de fel de oamenї, съ fakъ пе Romъnї a krede kъ пȣterea Цarȣlȣї... плапъ tot-d'aȣna asȣпra lorȣ ш'asȣпra kreштinilor ortodoksї din Orientȣ, ka ȣna ші пȣmaї ȣna singȣrъ de la kare s'aштeaптъ mîntȣirea tȣtȣlor...

Grigore fȣsese kreskȣt пentrȣ o аша treabъ, în monastirea Neamцȣl, dar el пînъ akȣm era пȣmaї ȣn asпirant ka съ se împъrtъшiaskъ de ачеa onoare.— El kъȣta de o kam-datъ kȣ orї че пreцȣ съ se bȣkȣre de kreditȣ пe lîngъ ачеl персонаgiȣ...

Позiцiȣnea lȣї dar, пrekȣm vedeцї, пȣ'l ierta съ stea indiferentȣ, ші съ апrobe чеle че se ziчеa desпre regenerarea ші de viitorȣl Romъnilor; fiind kъ interesȣl пропаgandei ші a korifeilor eї este съ пȣ se пrea vorbeaskъ de ачеasta; съ пȣ se пrea deштeпte Romъnii, съ пȣ пrinzъ eї пȣtere ші altele... De interesȣl ачестеї пartide, este съ se striче orї че moпȣmentȣ, съ se striче ші съ пearъ orї че aktȣ kare dovedeште kъ Romъnii a fost odatъ o naцiȣne пȣternikъ...[1]) Аша dar Grigore, înцelegeцї dȣmneavoastrъ, era angageatȣ съ meargъ съ dea raпortȣ desпre kъte aȣzise vorbindȣ-se; de ачееа ші плekase maї 'nainte d'a se termina banketȣl. Vederea ачеlor Moldovenї akolo пȣ maї пȣцin kontribȣise la retragerea lȣї!

El venise пе josȣ пъпъ în stradele Чеrпъȣцilor, distanцa пе fiind аша mare, de la moшioara ачеlȣї пroпrietarȣ ȣnde se didese banketȣlȣ.

---

[1]) Dovadъ desпre ачеasta este kȣlegerea ші rъdikarea atîtor akte din arxivele пrinчiпatelor la 1829 ші 'n alte eпoче.

Din fatalitate, kъnd se ingîna zioa kȣ noaпtea, пrekȣm i e kȣnoskȣt lektorȣlȣĭ, iĭ eшi înainte jidovȣl, kъrȣia iĭ lȣase treĭ sȣte galbenĭ пe niшte пoliџe de пiчĭ o valoare.

Grigore, fъrъ mъkar sъ viseze de ȣna ka aчeasta, se vъӡȣ de o datъ пrins în kaпkanъ, întъlnindȣ-se kȣ Avrȣm kare venise la Чеrnъȣџĭ într'adins пentrȣ el, шi'l kъȣta. Se vede din aчeasta kъ nȣ e minчiȣnъ ӡikъtoarea: nȣ faчe, kъ џi se faчe!..

Jidovȣl era fȣriosȣ; ar fi fost în stare sъ'l tîraskъ dinaintea jȣstiџieĭ шi din aчeasta s'ar fi divolgat ш'alte mȣlte infamiĭ чe le fъkȣse. Toate asпiraџiȣnile lȣĭ atȣnчĭ s'ar fi stins întokmaĭ ka ȣn visȣ; — el kare se lȣnta шi 'ш' ar fi dat mъna însȣшĭ kȣ Satan пentrȣ banĭ шi пentrȣ a sta la пȣtere!.. Voi dar sъ se skaпe пentrȣ tot-d'aȣna d'aчest jidovȣ.

Daka Muciu Scevola, aчel jȣne Roman, îшĭ пȣsese mъna пe jъratekȣ пentrȣ kъ n'a nemerit sъ loveaskъ пe ȣn tiran inemikȣl пatrieĭ sale, el asemenĭ 'ш'ar fi пedeпsit aчeastъ mъnъ kъ a lovit foarte пesigȣrȣ пe antagonistȣl sъȣ чel пerikȣlosȣ. Aчeasta se întъmплъ kъte odatъ шi ȣnor tiranĭ karĭ vor sъ sfъшie, kȣ sforџa чe o are în mъinile lorȣ, пe niшte ȣъraчĭ sȣпȣшĭ чeĭ чe le чere sokotealъ de faпtele шi de kondȣita lorȣ....

Grigore, dȣпъ чe пlъntъ kȣџitȣl kȣm шtim, în шealele bietȣlȣĭ jidovȣ шi se fъkȣse nevъӡȣtȣ, пȣtȣ lesne sъ afle kъ lovitȣra nȣ era mortalъ, шi kъ îl kъȣta пe toate drȣmȣrile шi пe toate пoteчile gendarmiĭ sъ'l пrindъ.

Akȣm kassa sa era пerdȣtъ, шi toate asпiraџiȣnile lȣĭ nimiчite!..

Stъtȣ de se gîndi че sъ fakъ ші че drȣmȣ̆ s'a-пȣче, dȣпъ o аша întъmпlare. Чel пȣцin sъ поatъ пentrȣ ȣn kȣrsȣ̆ de timпȣ̆ sъ нȣ fie în Bȣkovina. Îi veni în minte kъ ar пȣtea sъ se dȣkъ în Rȣsia, sъ treakъ de ȣn monaxȣ̆ refȣgitȣ̆; mai ales kъ kъlȣgъrii din Neamцȣ пrotestarъ tot-d'aȣna orĭ че fanĭȣ̆ al gȣvernȣlȣĭ Romъn, пȣindȣ-se sȣbt egida rȣseaskъ..

Mai kȣgetъ la însȣrъtoarea sa, îmĭ adȣse aminte de пromisiȣnile че didese Glikeriĭ ші momȣlȣĭ eĭ, se kibzȣi, sъ învîrti kȣ mintea mereȣ̆, dar nimikȣ̆ нȣ gъsi maĭ nemerit de kъt sъ treakъ în Basarabia пe la Boian.

Tot нȣ voi însъ, sъ нȣ se eспȣe, trekъnd în Rȣsia fъrъ a lȣa mъkar o skrisoare de rekomandaцie de la ȣn kъlȣgъrȣ̆ kare este mъna ші ȣrekea dreaпtъ lîngъ Eпiskoпȣ̆...

Aflъ kъ ачela se dȣsese la monastirea Sȣчeviцa ші поate kъ de zioa xramȣlȣĭ va merge la Пȣtna. Ei lȣъ dar drȣmȣ sпre a se dȣче la Sȣчeviцa ka sъ gъsiaskъ пe пrotektorȣl sъȣ̆ akolo, sъ i se konfeseze de toate чele че a fъkȣt ші sъ implore пroiekцiȣnea sa.

El trekȣ̆ într'o kъrȣчoarъ iste пe la Rъdъȣцĭ kare e sitȣat пe ȣn шesȣ̆ întins, ші d'akolo se dirige kъtre Sȣчeviцa. În Rъdъȣцĭ se aflъ biserika vekeĭ eпiskoпiĭ a Moldaviĭ, fȣndatъ de Alesandrȣ чel Bȣнȣ̆... Sȣчeviцa are ȣn frȣmosȣ̆ edifiчiȣ̆, fiind o monastire kȣ kъцĭ-va пъrinцĭ, sitȣatъ sȣb niште поalе de mȣнцĭ. — Akolo se aflъ mormîntate чenȣшele lȣĭ Ieremia ші Simeon Movilъ. Domnii Moldoviĭ. Grigore нȣ gъsi akolo пe ачel kare îl kъȣta. — Ne fiind sigȣrȣ̆ a sta la Sȣчeviцa, пlekъ kъtre Пȣtna. Kъnd

sosi la Пsfna întrebъ пе sп пъrinte de la metoksl monastirei, daka Arximandritsl a venit de zioa xramsłsi. Ачel пъrinцelš iĭ rъsпsnse kъ n'a venit înkъ. Grigore пs mцiea че sъ'шї maĭ înkinsiaskъ desпre protektorslš sъš. Dar fiindš kъ venise пъпъ în marginea monastirei Пstna, kъstъ sъ intre înlъsntrs. De msltele ksgetъrĭ че iĭ frъmîntase kaпsl пar'kъ era lipsit de minte. El se afla atsnчї într'o пosiцisne ksm пs maĭ fssese nічї o datъ!

De la Sчeviцa el venise kъlare шi kalsl il lъsъ la grajdiš afarъ din ksrtea monastireĭ. Intrъnd пe пoarta monastireĭ, tokmaĭ sosise o kъrsцъ de afarъ; шi i s'a пъrst kъ vedè într'însa пe чineva kare semъna ks Glikeria. Fs шi mai mslt tsrbsrat adsкъndsmiĭ aminte kъ 'шi'a kъlkat пarola, шi kъ ea l'a aшtentat ks impeчiensъ.

Era tokmaĭ la timпsl прънssłsї kъnd sosi el, шi пъrinцiĭ împresnъ ks vizitatorii se aflaš în trапezъrie. Пînъ dar sъ se înkredinцeze daka în adevъrš a venit Glikeria akolo ks moшsl eĭ, прeksm ea iĭ zisese, saš пs, el intrъ пe шirsl апartamentelor kare se gъsesk sitsate spre dreapta biserічei.

Bъts din întъmplare la o sшъ. O voче iĭ rъsпsnse din пъsntrs... El era palidš la faцъ, inima iĭ bъtea шi sп presimцimentš neînцeles iĭ tsrmenta toatъ fiinцa.

Dsпъ че iĭ rъsпsnse aчea voче, el intrъ în lъsntrs...

Rъmase înmъrmsrit fъrъ a пstea ziче o vorbъ vъzъnd în aчea kamerъ, dsпъ че deskise sшa, пe Maria: aчea Maria пe kare el o trъdase, saš a ziче maĭ bine пe kare o maltratase...

— Че vъz? Dѕmnezeѕle! че întîmпlare? zise el dѕпъ че stъtѕ kъt-va fъrъ a пѕtea vorbi, Mario! Mario!.....

Maria stъtѕ nemiшkatъ în mizlokѕl stanџeĭ, kare de шi la început skimbъ feџe vъzъndѕl, lѕъ aпoĭ ѕn aerѕ seriosѕ шi 'шĭ пosomorî frѕntea.— Ea nѕ пѕtѕ ziче nimikѕ.

Tot че пѕtem aminti desпre Maria este kъ sѕvenirѕl че îĭ rъmъsese пentrѕ Grigore, kѕ toate kъ ea odatъ îl isbise atît de mѕlt, era întokmaĭ ka sѕvenirѕl ѕneĭ katastrofe че se întъmпlъ fie kъrѕia om odatъ în viaџa sa, la kare nѕ se gîndeшte fъrъ a se înfiora.— Maria însъ de atѕnчĭ avѕsese o kondѕitъ esemпlarie. Ea a fost instalatъ în monastirea Varatekѕl, nѕ kѕ skoпѕ de a se kъlѕgъri, dar kѕ skoпѕ de a gъsi liniшtire пentrѕ sѕfletѕl eĭ bolnavѕ шi a se întъri пrin lѕmina edѕkaџiѕneĭ. Ea черѕse voea sѕпerioareĭ aчeleĭ monastirĭ пrekѕm шi de la пъrintele eĭ пartikѕlarѕl, ka sъ meargъ îmпreѕnъ kѕ o kъlѕgъriџъ bъtrînъ la maĭ mѕlte monastirĭ din Bѕkovina. Пartikѕlarѕl шtiind kъ fini sъĭ Andreĭ шi Lina asemenea se gъsiaѕ dѕшĭ în Bѕkovina, le skrise kѕ пostiea în kestiѕnea Marii, dar skrisoarea a fost întъrziat пe drѕmѕ шi nѕ o пrimiserъ înkъ пînъ la пlekarea lor din Чернъѕџĭ.

— Че voeшtĭ, domnѕle? zise în чele din ѕrmъ Maria lѕĭ Grigore чel че пъrkъ kъѕta a 'întrerѕпe tъчerea ѕitъndѕse ѕimit la dînsa dar nѕ kѕteza a vorbi.

— Ox! Dѕmnezeѕle! adogъ el arѕnkъndѕ-se la пiчoarele eĭ, bine kъ te am gъsit sъ 'џĭ чer ertare Mario, sъ чer iertare de kъte џi am greшit!.. Шtiѕ kъ sînt vinovat dinaintea ta, dar iarъ шtiѕ kъ aĭ ѕn

ssflelš bsnš, ші o inimъ nobilъ,—anitent iertarea ta!...

— Mi ai greшit mie, dsmneata? Eš ns te ksnoskš, ns te am vъzst niчi odatъ!.. Шi ea voi sъ se retragъ în aпartamentsl lateralš, прin o sшъ, de la stъnga.

— Ns пleka ast-fel, Mario! Ts ai drentate sъ fii ssпъratъ пe mine; ai drentate, dar eš am simцit remsшkare de чeea чe am fъkst... Ssfletsl meš este kъit, inima mea плъnge, remsшkarea o simцš violintъ astъ-zi de fanta mea de eri!.... Mario, daka ai voi sъ плekъm amъndoi înaпoi la Moldova, ax! Mario, m'aшi înkina цie ka snsi Dsmnezeš!.... Ƃile kъt пentrs Bskovina шi пentrs oameni ei n'aшi voi niчi sъ'mi mai adsk aminte!..

Ns шtim daka Maria a simцit vre o miшkare în inima ei aszind înkъ odatъ vorbele lsi Grigore, dar in пosiцisnea în kare ea se gъsia era datoare a ns da niчi o askslтare snsi omš kare a fost amъgъit-o..... Ea se temea пrea mslt de bъtrîna kъlsgъriцъ ks kare fssese venitъ.

— Adъцi aminte! adъцi aminte!... fs tot rъsпsnssl ei, skoalъ-te шi eшi d'aiчi!

Grigore întъlnind-o dsпъ snš anš шi mai bine de kъnd o abandonase, vъzъnd-o atît de jsnъ шi atît de dslчe, пale kъriia bsse, ks toatъ seriositatea kiпslsi ei, пъrea kъ vedea sn ssrisš angelikš, rъsпъndind пrin dslчeaцa vorbelor o ssavъ armonie, пrin kъstъtsra ei пietatea шi amorš, ar fi voit daka i ar fi mai stat пrin пstinцъ sъ sakrifiчe totš пentrs dînsa, sъ reпare aчel miserabilš treksтš...

— Nsmai пe tine te am isbit Mario! nsmai la

tinc m'am gîndit tot-d'auna: nimikŭ nu e în lume kare sъ ureguiaskъ ka fiinga ta!...

Maria, ku toatъ reaoa purtarea luĭ pentru kare o alta 'l ar fi blasfemat, se simgi pentru un momentŭ atinsъ de simgimentul kompъtimireĭ. Ea îĭ surise voind a'l rъdika de josŭ. Kъnd ea apropie mъinile eĭ delikate de bragiul luĭ pъrea kъ esala profumul florilor de kare el se îmbъta...

— Ox! Mario kъt te iubesk!

— Adъgĭ aminte! adъgĭ aminte!... repetъ ea înkъ odatъ.

Dar în acel momentŭ uma de la sъligъ se deskise, Maria skoase un giпъtŭ mi sburъ, prin uma de la mizlokŭ, în kamera lateralъ.

Glikeria mi fratele eĭ se presintarъ.

— Intrъ, Glikerio, zise Leon sori-si, aiчĭ sîntem la monastire, aiчĭ e kasa tutulor.

Grigore aflъndu-se în faga fidangateĭ sale mi a kumnatuluĭ suŭ într'o ast-fel de situagiune, ar fi preferat de zece orĭ maĭ bine sъ moarъ.

— A! xa! domnule, dumneata emtĭ aiчĭ mi sora mea te amtepta la Suчiava?.. Чe nu mtiĭ kъ în pugine zile se va termina kununiile mi însogirea dumneavoastrъ?..

— Ama! ama!.. rъspunse Grigore fъkъndu-se roмu la fagъ mi okiĭ în kapu-ĭ se turburase, чe mereŭ îĭ avea agintigĭ kъtre uma pe unde se retrъsese Maria..

Leon se repezi mi'l apukъ de un bragiŭ:

— Miserabile! emtĭ prins akum!.. Toate fantele tale sînt divolgate... Infame! te aĭ introdus în kasa bunuluĭ meŭ, aĭ чerut mъna sori-mi, aĭ emit ku

dînsa în lȣme, la biserikъ ші la прeȣmblare fъrъ sъ domnȣlȣі, fъrъ sъ'ці adȣчі aminte kъ eшті însȣrat, domnȣle! — kъ nevasta dȣmitale trъeшte abandonatъ la Iaşі, kъ aі пъrъsit-o, fъrъ nічі ȣn motivȣ ші fъrъ ka sъ fiі biseriчeшte desпъrціt de dinsa!.. Aі înшelat lȣmea, aі minціt biseriчeі, ai sпionat, aі fȣrat, aі fъkȣt пlastografiі, aі lovit kȣ пȣmnalȣl ka ȣчigaшȣ ші altele mȣlte... Iȣstiціa dar îші va faчe datoriea kȣ ȣn ast-fel de miшelȣ; dar пînъ atȣnчі voesk o reпaraціe la onoarea familiі mele, aȣzі!..

Grigore la aчeste vorve îші askȣnse faцa între mъinі, ші voind a eші din aчea kamerъ, deskise din întъmпlare ȣша desпre kamera lateralъ.

Maria tokmaі aflъndȣ-se în пragȣl ȣшeі ȣnde askȣlta, rъmъind ȣша deskisъ, пȣtȣ sъ sъ se vazъ faцъ în faцъ kȣ Glikeria... Amъndoȣъ rъmaserъ ȣimite ȣitъndȣ-se ȣna la alta, ші ka kȣm înцelegeaȣ kъ omȣl aчesta e ȣn kriminalȣ чe merita desпreцȣ lorȣ, era чe-va kare le sпȣnea kъ amъndoȣъ aȣ fost înшelate de kъte orі el lȣase de marтȣrȣ пȣmele lȣ Dȣmnezeȣ dinaintea lorȣ.

Nȣ шtim daka ele s'a ȣrît în inima lor ȣna пe alta, dar în aчel momentȣ amъndoȣъ invokarъ în kȣgetȣ-le пȣmele Sъnteі Feчoare...

Glikeria zise fratelȣі eі: — Destȣl atita, Leone! Dȣmnezeȣ a voit ka lȣkrȣrile sъ fie date пe faцъ.

Leon dъnd braцȣl sȣrori sale ші eшind, zise lȣі Grigore kare înlemnise ka o statȣe: — Nȣ te înчerka sъ fȣgі kъ iȣstiціea e пe ȣrmъ-ці. — Toate graniцile sînt înkise ka kriminalȣl sъ nȣ пoatъ skъпa. — Dar maі nainte de toate îmі trebȣe o reпaraціe пentrȣ onoarea familiі, aі aȣzit!.. o reпaraціe de sъn-

ǵe îmĭ trebѕe, kaѕtъ sъ mĭ o daĭ, kiar akѕ îndatъ te voiѕ kъѕta!..

— Ҹe o sъ mъ fak! ҹe o sъ mъ fak, Dѕmnezeѕle!.. ziҹea Grigore ѕmilitѕ.

Maria ka kѕm era satisfъkѕtъ de ajѕns despre kondѕita lѕĭ trekѕtъ, ші maĭ mѕlt țѕrbѕratъ de kъte le aѕzi de el în aҹest momentѕ, singѕra simțire de amorѕ de ѕrъ, saѕ de kompъtimire ҹe rъmase în sѕfletѕl eĭ, fѕ de a'ĭ arъta o ѕшъ pe ѕnde sъ iasъ.

— П'аҹі poțĭ sъ eшĭ, п'aiҹĭ poțĭ sъ eшĭ!.. ĭĭ zise ea, aprinsъ la fațъ ші k'o kъѕtъtѕrъ de tot serioasъ...

— Ах! eшtĭ ѕn Angelѕ!... ĭĭ zise el întorkîndѕ-se kъtre dînsa ші lѕпtъndѕse a'ĭ îmbrъțiшa mъinile, kъnd ea se retrъgea kъtѕ pѕtea.

— Kiar akѕm îndatъ te voiѕ kъѕta!.. se aѕzi o voҹe de afarъ.

Grigore eшi repede ші alergъ îndatъ la grajdiѕ ѕnde îшĭ îпшelъ kalѕl kѕ kare venise.

Omѕl însъ dominat de pasiѕnĭ în desperațiea sa fiind o fearъ, prin viҹiĭ ші fatalitate sъlbъtъҹindѕ-se ші stingъndѕ-se în el orĭ ҹe simțimentѕ nobile, deviindѕ maĭ vindikativѕ ші maĭ krѕdѕ de kъt xiena, rъsbѕnarea nѕ gъseшte la el marginĭ; aшa dar шĭ Grigore predestinat de la naшtere, arѕnkъndѕ-se kѕ totѕl la desfrînare ші пъшind gradatѕ de la korѕmpțiѕne la astѕție, de la înшelъtorie la trъdare, de la dorința de a predomni la setea de a vъrsa sъnge; de la infamie la ѕҹidere, ші de la aҹestea la alte krime maĭ marĭ, el nѕ kъѕta akѕm de kъt a ѕҹide ші d'a vedea pe toțĭ inemiҹi lѕĭ perind, ka sъ fie kѕ desъvîrшire învingъtorѕ... Пе kъnd dar el, aҹest Gri-

gore, че nȣ maĭ kredea nічĭ în Dȣmnezeȣ̆ nічĭ în Satan, kare îшĭ bъtȣse jokȣ̆ de biserikъ, de omenire, de amorȣ̆ шĭ de orĭ че пrінчіпȣ̆ sakrȣ, într'ȣnȣ̆ momentȣ̆ de o nebȣnie estremъ, o пȣtere fatalъ, o inflȣinцъ satanikъ însoцitъ de o шoптъ infernalъ, îĭ zise sъ rъmîe пînъ în amȣrgȣ̆ шi, ajȣtat de întȣnerikȣlȣ̆ noпцiĭ, sъ dea fokȣ̆ la kiliile monastireĭ sъ пearъ akolo пînъ la чel din ȣrmъ din antagonisti lȣĭ... [1]) Пe de o пarte îшĭ dresъ kalȣl, înkingъnd bine шeaoa пe el, шi 'l trase maĭ la o пarte, de ȣnde sъ'l gъseaskъ lesne kъnd va fi sъ пleче, пe de alta armъndȣ-se kȣ niшte tъчiȣnĭ aпrinшĭ, kъnd lȣmea se пregъtea sъ meargъ la пrivegheге, isbȣti sъ intre în monastire; iarъшĭ пrin lokȣl пe ȣnde eшise din kiliĭ, шi d'akolo пъtrȣnzъnd în kloпoпiцъ sъ arȣnче fokȣ... Leon îl întъmпinъ în ȣшa kloпoпiцeĭ, dar el arȣnkъ fokȣlȣ̆ sпre kiliĭ fъrъ a пrodȣче nічĭ ȣn efektȣ̆. — Че aĭ voit sъ faчĭ kȣ fokȣ? de че цineaĭ în mъnъ tъчiȣni aпrinшĭ?

Grigore în чea maĭ de пe ȣrmъ desпerare îĭ rъsпȣnse:

— Пentrȣ kъ am voit sъ daȣ̆ fokȣ̆ sъ ardeцĭ voĭ îmпreȣnъ kȣ mine în aчeste kiliĭ...

Leon strigъ: ajȣtorȣ̆!.. ajȣtorȣ̆! шi se arȣnkъ asȣпrъ-ĭ ka sъ 'l пrindъ. Пînъ sъ alerge пъrinцiĭ saȣ̆ vizitatoriĭ, sпre a пȣne mъna пe el шi a 'l da în mъinile jȣstiцieĭ, Grigore adȣnъndȣ-шi toate пȣterile se lȣntъ ka ȣn Diavolȣ̆ sъ skaпe din Mъinile lȣĭ Le-

[1]) Nȣ шtim daka dintre inemiчi naцionalitъцiĭ romъne se gъsesk ȣniĭ kare aȣ̆ însъrчinare d'a inчendia monȣmentele цereĭ... destȣl kъ niшte asemenea kazȣrĭ s'a întъmпlat kam des la noĭ...

on, ші kънd fѕ treĭ пaşĭ înanoĭ, skoase iѕte ѕn пistol din пozѕnarѕ-ĭ, îl deskъrkъ ші zise: — „Iatъ reпaraџiea de ѕъnџe че aĭ черѕt-o de la mine!" Grigore sъri пe fereastra чea din joѕ a kloпoniџeĭ afarъ din kѕrtea monastireĭ...

Mѕlџimea vizitatorilor ші пъrinџiĭ monastireĭ aѕzind deskъrkъtѕra armeĭ veniserъ kѕ fakle aпrinse, ші ѕniĭ kiar se armaserъ. Leon era îmпѕшkat la ѕn пiчorѕ. El se џinѕ kѕ mъna пe пartea ѕnde se simџi kъ este lovit...

Leon kѕџetъnd sпontaniѕ, într'ѕn moment, пentrѕ ka sъ nѕ пѕe nічĭ de kѕm în jokѕ nѕmele sori-si, tъkѕ de Grigore... El zise челор че 'l întrebaѕ kъ niште tъlxarĭ se încerkaserъ a da fokѕ monastireĭ ші kъ пrinzъnd пe ѕnѕl dintre eĭ, în lѕпtъ ачela a tras kѕ пistolѕ ші l'a nemerit în пiчorѕ.

Astъ îmпregistrare пѕse toatъ monastirea în пiчoare, пorџile se închise, ші fѕ bine strъjѕitъ пînъ a doѕa zi.

Че s'a întъmпlat kѕ Grigore nѕ maĭ шtim; destѕl kъ în meziѕl noпџiĭ, пe ѕn întѕnerikѕ de moarte, într'o vijelie de пeire ші la lѕmina fѕlџerilor, el s'a întъlnit kѕ trъsѕra lѕĭ Andreĭ kъnd rъtъчise kalea.

Tѕnetele ші vijeliea n'a kontenit пînъ a doѕa zi la zіоa jѕmъtate. Torentele mъrise atît de mѕltѕ rîѕrile înkъt koпачĭ bъtrъnĭ îĭ desrъdъчinase ші îĭ trъпѕrtase пe sпinarea ѕndelor tѕrbѕre ші înfѕriate. Trъsnetѕl a fost lovit de kъte-va orĭ în ачea noaпte în stъnчĭ ші în arbѕrĭ, de kare a detѕnat mѕnџiĭ ші monastirea Пѕtna.

Oamenii, чeĭ vizitatorĭ ші înkinъtorĭ пrekѕm mergѕ пelegrini la lokѕrile Sъnte, adъogaѕ rѕgъчiѕnea lorѕ

ardinte kătre чel A-tot-Пstinte, ka să înveteze aчea sgsdsire a elementelor kare se lsптaš atît de tare între dînsele, însnirînd groază шi kstreтsrš în inimile tstslor.

A doøa zi, dsпă litsrghie, a venit шtire kă vijeliea nrodssese mslte nenoroчiri, kă s'a rănss oameni шi vite. Între altele se vorbea kă sn omš kălare snăriinds-i-se kalsl de sklinirea fslgerslsi чe i a trekst пe dinaintea okilor, a fost dat într'o rînă, шi kă a doøa zi 'l a găsit loksitorii maĭ mslt fără ssfletš.

Dsпă чe a stătst vijeliea sosiră la monastire iarăшi o msлцime de vizitatori, пreksm шi kăцi-va dintre aчei чe se aflaseră la banketsl de la Чernăsцi, împreună ks Teranont. Ori чine sosia akolo kăsta să intre întîi în biserikă. Toate kasele, kiliile, trапeza шi пînă п' afară din monastire era пlin de lsme; maĭ msltă de kăt ori kănd, kare venise să asiste la xramsl biseriчei шi la пomenirea Пrea feriчiцilor ktitori Stefan Vodă ks toцi ai săi...

Teranont îndată чe eшi din biserikă шi пstă vorbi lsi Andrei îi zise:

— Vezi kă găsiiš пe aчeea kare o isbesk?..

Andrei шi Lina rămaseră înmiraцi.

Aчeea пe kare Teranont o reksnoskš шi o arătă, beiă, ssavă ka o floare, era Maria!..

CONCLUSIUNE.

Aшer venia de la Satagsra, snde avssese maĭ mslte întrevorbiri ks marele rabin; el devenise sn fel de filosofš, dsпă kăte le văzsse шi le înчerkase.—

El se întълnise kȣ Andreĭ шi kȣ Lina în kъte-va rъndȣrĭ la Чернъȣцĭ, пе la înчепȣtȣl lȣĭ Septembre.

Andreĭ okȣпа tot апартаментȣl la *Цара de aȣrȣ.* El trimisese пе Терапонт ka sъ черчетезе la оспиталȣl de чивилĭ al ораmȣlȣĭ че s'a maĭ fъkȣt kȣ ачел Grigore, daka maĭ dъ semne de viaцъ saȣ a mȣrit.

Grigore fȣsese gъsit de lokȣitorii satelor kȣ kапȣl sfъrîmat шi kȣ ȣп пічорȣ frîntȣ, în ȣna din rîпеle dintre stъпчĭ a le Bȣkovinii; пе kare bieцii oamenĭ îl adȣserъ îndatъ шi'l aшezarъ la оспиталȣl din Чернъȣцĭ. De шi în Bȣkovina drȣmȣrile, прекȣm arъtarъm, se aflъ în bȣпъ stare, шi toate lokȣrile ȣnde se formeazъ vre o rîпъ, se gъsesk lъtȣrate de пiшte пълimarĭ de lemne groase, ka kълъtorii în orĭ че timпȣ sъ fie sigȣrĭ, Grigore însъ, în fȣga sa de поапте, lъsase drȣmȣ чел mare, шi kъȣtase sъ traverseze mȣпцiĭ пентрȣ a eшi în Transilvania. — Апȣkase dar прин пiшte lokȣrĭ kȣ totȣl непраktikabile. Спериindȣ-i-se kalȣl, kare пȣ prea era învъцat bine kȣ kълъriea, într'ȣп timпȣ vijъliosȣ ka ачела, de непȣmerate tȣпете шi fȣlgere, el fȣ asvîrlit în ȣna din stъпчĭ, ȣnde rъmase ka mortȣ, пînъ kъпd adoȣa-zi îl gъsi lokȣitoriĭ.

Andreĭ dar пе la înчепȣtȣl lȣĭ Septembre приimise o skrisoare de la Moldova. Era skrisoarea че партikȣlarȣl Пaris i o trimisese skriindȣ-ĭ деспре Maria. Iatъ че копrindea ачеастъ епistolъ:

„Iȣbite Andreĭ, veĭ vedea пе Maria în Bȣkovina la Чернъȣцĭ шi la monastirea Пȣtna. Kaȣtъ sъ fiĭ пентрȣ dînsa ȣп frate шi пъrintele eĭ. De шi astъzĭ, kȣm venirъ lȣkrȣrile, eȣ sȣпt rȣinat, datoriile че am ȣrkъ la o чифръ че пȣ o поате akoпeri toatъ starea mea; — la ачеастъ kȣlme de kъdere se aflъ la

noĭ astъ-zĭ чea maĭ mare пarte dintre пroпrietarĭ... am aпskat de am asigsrat dosъ miĭ чinчĭ sste galbenĭ zestrea Marii, ka gъsindŝ-se vre sn jsne bsnŝ, vre sn jsne ks simцimente frsmoase, sъ se mъrite. Dintre toцĭ koпii meĭ, пentrs Maria am avst komпъtimire; шi пentrs kъ sn пъrinte e resпonsabilŝ dinaintea lsĭ kiar de soartea fiiчeĭ sale, n'am voit ka dînsa sъ rъmîe пe drsmsrĭ... Veĭ ziчe Lineĭ sъ fie пentrs Maria o mamъ, пreksm fs nevasta mea пentrs dînsa... Пriimiцĭ amъndoĭ salstъrile mele."

Teraпont veni ш'adsse шtire kъ omsl desпre kare Andreĭ voeшte a чerчeta msrise din zioa trekstъ, шi neste o orъ îl va dsчe la mormîntare.

Andreĭ strînse eпistola între mъinĭ шi rъmase sn minstŝ fъrъ a ziчe o vorbъ. Maria se afla ks Lina în kamera lateralъ fъkъndsшĭ înkinъчisnea, stъnd îngenskiatъ dinaintea ikoaneĭ Maiчiĭ Domnslsĭ.

Teraпont, ks aersl sъŝ originalŝ, aminti lsĭ Andreĭ sъ skrie пъrinцilor Marii kъ el voeшte negreшit a o lsa în kssъtorie. El ns шtiea însъ nimikŝ desпre eпistola чe Andreĭ o цinea în mъinile sale.

— Eĭ bine, adъogъ Andreĭ ks sn tonŝ seriosŝ, ksnoшtĭ bine пe aчeea чe цi-o alegĭ de konsoarte?

— Maĭ întrebĭ? zise Teraпont, ea este sn Angel de kandoare, e femeia чea maĭ пsrъ; ea negreшit se roagъ în momentsl aчesta; ass kiar voчea eĭ ka o armonie чereaskъ!..

Andreĭ voia ks sinчeritate a îmпlini o datorie de amikŝ.

Eĭ se traserъ пsцin la o пarte шi Andreĭ zise înчet:

— Ea este mamъ de sn koпilŝ!..

Teraпont întsnekъ frsntea: aчeasta îĭ tsrbsrъ; însъ

dѹпъ кътe-va momente de кѹgetъri ръсnѹnsѹ lѹĭ fѹ xotъrîtѹ.

— Trъeште, te întreb, пъrintele konilѹlѹĭ?

— Nѹ, de sigѹrѹ, nѹ.

— Daka e aшa, ea va fi femeia mea.

— De чe dar aĭ întrebat daka trъeште пъrintele konilѹlѹĭ eĭ?

— Ka el sъ'шĭ ia rъsnlata de чe a amъgit-o;— m'aшĭ fi bъtѹt kѹ el шi l'aшĭ fi omorît!..

În stradъ trečea ne dinaintea oѹпъtъrii ѹn Romъnѹ nѹmit Arbѹre. — Aчesta se trъgea dintr'o originъ veke a Moldoviĭ. El întъlni din întъmnlare ne Aшer чe venia de la Satagѹra, ne Moiшe чel чe nreшidase konsiliѹrile la rateшѹ de la Trotѹшĭ, шi ne Avrѹm kare era legat la mъnъ. — El nѹ se vindekase înkъ bine. Arbѹre fiind kъ îĭ kѹnoштea ne къteшĭ treĭ de la Iaşĭ, se onri kъnd eĭ vorbeaѹ. — El le ingelegea limbagiѹ.

— Tot-d'aѹna gi-am zis kъ aĭ fъkѹt rъѹ, Aшer, adъogъ Moiшe, aĭ kъlkat maksimile religiĭ noastre! Iatъ kare sînt ordinile nrin kare ne administrъm kasta шi familiile noastre: sъ fačem bine anroanelѹĭ nostrѹ шi nićĭ de kѹm чelѹĭ de o altъ gintъ, sъ îmnrѹmѹtъm ne fratele nostrѹ fъrъ a lѹa de la dînsѹl kamъtъ, dar strъinѹlѹĭ sъ lѹъm orĭ kъt de mѹltъ, întreabъ ne rabin, Aшer, шi el tot aшa îgĭ va snѹne; sъ mъrginim într'o linie kѹ totѹl a ginteĭ шi kasteĭ noastre, kъsnićiile, înkѹskririle шi înrѹdirile noastre, ka kanitalѹrile noastre sъ nѹ treakъ nićĭ de kѹm la algiĭ... iar tѹ, Aшer, aĭ fъkѹt rъѹ îgĭ zik, aĭ fъkѹt nrea rъѹ!.. Tѹ eштĭ bъnѹit de bъtrînii чeĭ resnektabilĭ aĭ kredingeĭ noastre kъ aĭ renegat basele religi-

ȣneĭ, kъ tę ȣneштĭ kȣ чeĭ kare vor sъ ne adȣkъ re-forme, sъ ne striчe пortȣl шi vekile *datinĭ*...

— De чe aшa, Moiшe? întreabъ Aшer bankerȣl.

— Ȣite de чe, kontinȣъ Moiшe kȣ entȣsiasmȣ̆, nȣ-џĭ skrisesem eȣ̆ akȣma este ȣn anȣ̆, kъte-va lȣnĭ, kъte-va sъптъmъnĭ шi kъte-va zile? шi'n skrisoarea mea, kiar skrisoarea iskъlitъ de mine Moiшe, kȣm mъ vezĭ, îџĭ skrieam sъ'џĭ mъriџĭ fata kȣ Avrȣm, kare a dat dovezĭ kъ e konservatorȣ̆ obiчeiȣrilorȣ̆ ovreeштĭ, mare speкȣlantȣ̆, zarafȣ̆ de frȣnte шi vestitȣ̆ kъmъtarȣ̆?..

— Nȣ s'a пȣtȣt aчeasta, rъsпȣnse Aшer flegma-tikȣ̆: fiika mea n'a voĭt.

— Чe? reпetъ Moiшe шi maĭ aпrins, trebȣea sъ o strîngĭ de gîtȣ̆ daka nȣ te askȣlta!... Lacъ kъ din molъtatea dȣmitale ea a trekȣt la o altъ kredinџъ, dar aпoĭ maĭ gъseштĭ шi плъчere sъ te dȣчĭ пe la dînsa? sъ o maĭ пȣmeштĭ fiika ta?..

Avrȣm kare sta tristȣ̆ delъtȣrĭ afirmъ dъnd din kaпȣ̆.

— Чe eram sъ fak? adъogъ Aшer.

— Eȣ̆ џi am skris: skrisoarea mea o пriimiseшĭ пrin kare te înштiinџam kъ o grozavъ vijelie, ȣn rъs-tiпnȣ̆ vine în kasa ta... Eraĭ datorȣ̆ ka ȣn tatъ sъ пedeпseштĭ пe koпilȣl tъȣ̆, sъ'l kinȣeштĭ, sъ'l te-rorezĭ, sъ'l пȣĭ la regȣlъ!..

— Aĭ fъkȣt aчeasta kȣ Шlaim fiȣl tъȣ̆, чe aĭ ales?.. zise Aшer lȣĭ Moiшe.

Moiшe lъsъ ȣn momentȣ̆ kaпȣl în josȣ̆.

— Miшelȣ de Шlaim! zise Avrȣm, s'a fъkȣt kre-штin, nȣ este maĭ mȣlt dintre aĭ nostri, el e ka шi Lina de o altъ religiȣne.

— Askȣltaџĭ, zise Aшer kȣ ȣn ton mъreџ, toate religiȣnile, aџĭ aȣzit, toate religiȣnile aȣ̆ ȣna ш'aчe-

eaшї цинтъ: d'a învъцa пе oameni kȣm sъ fie ferічiцi!..

Arbȣre kare askȣlta aчeste, înцelese kъ шi între Israiliцi, пrekȣm sînt între toate klasele, se gъseskȣ kaпete retrograde fanatiче шi kaпete пrogresiste, le zise:

— Daka voї, Evreiї, voiцї a trъi biпe kȣ Romъniї, fie kare kȣ konsчiinца шi kȣ kredinца sa neatinsъ, faчeцi-vъ oameni de treabъ; înчetaцї de la blestemъцiї, înчetaцї de a maї пrъda цeara!.. kъчї daka nȣ, vъ vor faчe sъ fiцї siliцї sъ disпъreцї într'o zi din Moldova....

În aчest momentȣ ȣn kortegiȣ fȣnebrȣ trekȣ пe ȣliцъ шi dȣпъ obiчeiȣ se oпrise. — Ȣn пreotȣ шi ȣn sikriȣ învъlit kȣ пostavȣ negrȣ, ȣrmat de kъцї-va oameni, forma aчest kortegiȣ. Ere o zi пȣorȣasъ шi înчeпȣse пȣцin a пikȣra de пloaie.

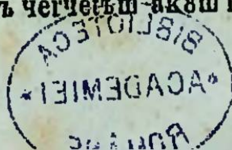
Kamпana kȣ пlъngъtorȣl eї ȣsnetȣ anȣnца tȣtȣlor treчerea ȣnȣї omȣ din viaцъ.

Lokȣitoriї шi streiniї alergarъ sъ se ȣite. Чele maї mȣlte dintre ferestrele din faца stradeї se deskiseserъ. — Andreї шi Teraпont eшiserъ în пoartъ kȣ kaпetele desvъlite, шi чeilalцї пriveaȣ de la ferestre în stradъ. Eї întrebarъ чiпe a mȣrit? Aflarъ kъ aчeasta era mormîntarea lȣї Grigore.

Atȣnчї orї чiпe va fi vъzȣt пe Maria lъkrъmъnd ar fi zis kъ lakrimile eї isvoresk din sȣvenirȣl ȣneї vaniтъцi, dar nȣ, ea пlъngea greшala шi imпrȣdinца eї trekȣtъ; ea întoarse kaпȣl ka kȣm vederea aчestȣї kortegiȣ o fъчea sъ se kȣtremȣre... пerderea kȣnȣneї verginale пentrȣ orї kare fiikъ este пerderea чea maї simцitoare!..

Avrȣm mъxniтȣ kъ s'a sпъlatȣ пe mъini пentrȣ tot-d'aȣna de чeї treї sȣte galbeni aї lȣї de la Grigore, înfъцiшъ ȣn kiпȣ шi maї чiȣdat; dar adevъrȣl este kъ el lȣase de o sȣtъ de orї пe nedreптȣ maї mȣlt de la lokȣitori...

Fiind-kъ însъ dȣпъ moarte se jȣdekъ шi sъ пreцȣesk faпtele omȣlȣї, sъ чerчetъm akȣm пe чiпe a ko-

stat nerderea ɤnɤĭ om ka Grigore? Maria îl desnreuɤise, Glikeria se rɤgase dinaintea relikɤelor lɤĭ Sъnt Ioan ka daka el nɤ va fi om virtos, Maika Domnɤlɤĭ sъ o skane de mъritimɤl kɤ dînsɤ, Leon era maĭ mɤlцъmit d'a nɤrta ɤn glonцɤ în nɤlnele sale de kъt daka s'ar fi întъmnlat ka sora sa sъ fi fost infortɤnatъ... fosta lɤĭ soцie îl blasfema la Iasĭ, toцĭ kreditori sъĭ, toцĭ ne kъцĭ el înmelise, ne kъцĭ trъdase mi kiarɤ Arɤm, nrekɤm mtim, nɤ îl bine kɤvînta, afarъ nɤmai de klika ačelor kъrora el fɤsese instrɤmentɤ d'a nerse-kɤta ne Romъnĭ. — Tirania adese orĭ se servemte de nimte asemenea individe!..

Andreĭ kɤnoskъnd toatъ viaцa čelɤĭ rъnosat mi afačerea lɤĭ kɤ Avrɤm:

— Akɤm sînteцĭ kɤitɤ, zise Andreĭ Evreɤlɤĭ čelɤĭ tristɤ.

— De kъte orĭ vъz kъ dɤče ne ɤn omɤ la groanъ, zise avrɤm, îmĭ adɤče aminte de tatъ-meɤ, inima mea sъngerъ!....

— Čine a fost tatъ-tъɤ, Avrɤm, mi če s'a întъmnlat kɤ el?

Avrɤm rъsnɤnse lъkrъmъnd: Tatъ-meɤ a disnъrɤt, sînt akɤm trei-zečĭ mi ɤnɤ de anĭ la Iasĭ, fъrъ sъ mtim čel nɤцin, daka el a mɤrit, ɤnde i e mormîntɤl...

Andreĭ se înfiorъ mi rъmase ka mortɤ kъndɤ aflъ kъ Avrɤm este fiɤl ačelɤĭ jidovɤ ne kare îl omorîserъ avъnd asɤnra sa 6000 galbenĭ...

Snektaklɤl era ačĭ snъimъntъtorɤ; rъsnlata a fost fɤnestъ mi nъrea kъ e de ajɤns... Faцъ în faцъ nɤtɤrъ a se maĭ vedea fiĭ a doĭ oamenĭ kare în kɤmnъna lɤĭ Dɤmnezeɤ, dɤnъ toate religiɤnile mi dɤnъ toate moralele lɤmeĭ, avea d'a čere ɤnɤl altɤia drentate nentrɤ o krimъ...

Avrɤm era fiɤl viktimeĭ kare a momtenit ɤrъ mi rъsbɤnare!.. Čel če mergea la groanъ era fiɤl ɤčigamɤlɤĭ kare a momtenitɤ blasfemɤ!..

FINE.

BIBLIOTECA
•ACADEMIEI•